შაგათი, 1918 წ. მარტის 17 (30) № 59

ფასი 1 მანეთი 50 კაპ.

ფასი თბილისში და პროვინციაში 30 კაპ., რკ. გზის სადგურებზე 35 კაპ.

შაგათი, 1918 წ. მარტის 17 (30) № 59

ეროვნული ბიბლიოთეკა

საქართველო

რედაქცია

საგაზეთო მასალა უნდა იყოს დაწერილი გარკვეულად და ერთ გვერდზე. წერილში უნდა აღნიშნული იყოს აგტორის გვარი და მისამართი. უპირობოთ გამოგზავნილი მასალა უფასოთ ითვლება. დაუბეჭდავი საგაზეთო მასალა არ ინახება და რედაქცია არავითარ მიწერ-მოწერას მის შესახებ არ კისრულობს.

რედაქცია დღეა დილის 9—3 საათამდის, გარდა უქმე დღისა. სარედაქციო საქმეების გამო პირადათ მოლაპარაკება შეიძლება ამავე დროს.

მისამართი: თბილისი, სასახლის ქუჩა, № 5 ქართული ქარვასლა. ფოსტის ადრესი: Тифлисъ, почт. ящикъ № 76. ტელეგრამის ადრესი: Тифлисъ. Сакартвело.

კონტორა

გაზეთის ფასი ერთის წლით 50 მ. 6 თვით 27 მ. 3 თვით 13 მ. 50 კ. ერთი თვით (მხოლოდ თბილისში) 4 მ. 50 კ. (ცალკე № 30 კაპ. განცხადების ფასი სტრიქონი პეტიტისა პირველ გვერდზე 50 კაპ. უკანასკნელზე—30 კაპ. საქართველოს გარეშე "მიღებული განცხადებათა ფასი ორჯერ მეტია. **ხამგლითვიერთ განცხადება** თითოეული ზომით: 15×2=10 მანეთი, 20×2=13 მანეთი, 30×2=15 მანეთი. მიბამართოს გამოცვლა ძირს ქალაქში 1 მან. ქალაქს გარეთ 1 მ. და 50 კ. **ფული და წერილები,** რაც კონტორას შეეხება, უნდა გამოიგზავნოს კონტორის სახელზე. საჩქარო განცხადებანი უნდა მოტანილი იქმნას არა უგვიანეს $1^1/_2$ საათისა კონტორაში. **კონტორა** დღეა დილის 9 საათიდან 3 საათამდე და საღამოს 6—7 ს-მდე.

ტელეფონი რედაქციისა და კონტორისა 15—73

ივანეთ ალექსის ძე და პელაგია მიხეილის ასული ივანეთაშვილები, შვილები: ელენე, ნინა, მიხეილი და მერკალი გამოუთქვამენ მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ და მეგობართ, რომ 13 ს ამა მარტს გარდაიცვალა დაუვიწყარი შვილი პირველსა და ძმა უკანასკნელთა

კოტე (კოტიკი) დავითაშვილი

პანაშვიდები საღამოს 6-ს საათზე; გამოსალმება შაბათს, 17-ს მარტს, დილის 9 საათზე, დაკრძალვა კვირის წმ. ნინოს ეკლესიის სასაფლაოზე. მისამართი: თამარის ქ. № 20. 3—1526—2

ეფიმია ნიკოლოზის ასული სონღულაშვილისა და ძმანი მიძინა და თომა გრიგოლის ძენი სონღულაშვილები დიდის ბნწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ, რომ გარდაიცვალა პირველისა დაუვიწყარი მეუღლე და მეორეთა მამა,

მღვდელი გრიგოლ თომას ძე სონღულაშვილი

დაკრძალვა მოხდება კვირას, მარტის 18-ს ს. დიღომში. 1—1529 1

თეოფანე, მღვდელი ივანე და ეროდიონ თომას ძე სონღულაშვილები და ქალთა ანა თომას ასული გძელიშვილისა მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ რომ გარდაიცვალა ძმა მათი

მღვდელი გრიგოლ თომას ძე სონღულაშვილი

დაკრძალვა მოხდება კვირას, მარტის 18-ს სოფ. დიღომში. 1—1289—1

გულითადის მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ გულ დამწყვარი დედა ისახის ასული, მღვდელი ივანეს ასული თურქესტანიშვილისა, დები: ნინა და მელანია ჩქარეულიშვილთა, ძმა—სოლომონ ილიას ძე თურქესტანიშვილი შვილებისა: ტრადიკულათ მოკეთული

ეროსებ ილიას ძე თურქესტანიშვილის

სულის მოსახსენებლად გადახდილ იქნება წირვა და პანაშვიდი ყვირის ნიკოლოზის ეკლესიაში, შაბათს ჩვიდმეტს მარტს. წირვა დაიწყება ცხრა საათზე, პანაშვიდი თერთმეტ საათზე. 1—1530—1

ცხადდება, რომ შემონირულება საქართველოს ეროვნული ფონდის განსაკუთრებულად მიღებულა ეროვნულ საბჭოს საგარეო საქმეთა სამინისტროში, (ფრანკლინის ქუჩა, 11, საკუთარი სახლი) დილის 11—3-მდე

ექიმი

დიმიტრი (რამინ) იოსებიძე

ყოფილ ანა

სწავლობს შინაგან და ყელ-ცხვირ-ყურ-ავადმყოფობით, სიფილისი და მისი შედეგები, სისხლ ნაკლებობა, ქრონიკული პალარია და ქრონიკული ტრიპერი. სალამოს 5—7 საათ. კვირის გარდა. გორის ქუჩა № 6, დიდუბე. ტელეფონი 14—37 1თ—960—17

ექიმი

მ. წინამძღვრიშვილი

ყ. ორდინატორი ხარკ. უნივ. და სამედიც. ინსტ-ის შინაგან სნეულებათა კლინიკებისა. **გულის, ფილტვისა და ხარ-ხლის** სნეულებისა. **ეიღებს: დილით** 10—12 საათამდე და **ხალამოს** 5—7 საათამდე, ყოველ დღე, გარდა კვირისა. ელისაბედის ქუჩა № 7, ვორონცოვის ძეგლის ახლო, სასტუმრო „ბი-მონდის" პირდაპირ. თ—1018—9

დოქტორი მედიცინისა

მოსე ანთიმოზის ძე

კალანდარიშვილი

უმფროსი ექიმი თბ. ქალაქთა კორპუსისა.

ბავშვთა, შინაგან და ვენერიულ სნეულებანი ავადმყოფებს მიიღებს **დილის** 8—9-მდე **ალამოს** 5—7. **ტელე** № 17—21.

სამკურნალო კაბინეთი ექიმ

ალექსანდრე დავითის ძის

კეკელიასი

იღებს კანისა, ვენერიულის და სიფილისით ავადმყოფებს (914-ს და 606-ს შეშხაპენება) ავადმყოფთა მიღება ქალებთა და ბავშვთა 4—5 დანარჩენები 5—8 საათამდე საღამოთი. მიხეილის პროსპექტი № 116 სასტუმრო „ნიერ"ს პირდაპირ ტელეფონი 14—28.

დღეს, 17 მარტს, კვირის წმ. ნინოს ეკლესიაში გარდახდილ იქნება ნახევარი წლის წირვა და პანაშვიდი გარდაცვლილ მაწყალ ბლის

დიანოზ სპირიდონის ძე ბერიძის

სულის მოსახსენებლად, რასაც მწუხარებით აუწყებს ნათესავთ და ნაცნობთ მეუღლე განსვენებულისა ნადეჟდა დავითის ასული ბერიძისა—შვილებით და ნათესავებით. 1—1528—1

საქართველოს ერ.-დემ. პარტიის ქ. თბილისის კომიტეტი

ქ. თბილისის კომიტეტი ამით აუწყებს თბილისში მცხოვრებ პარტიის წევრებს, რომ იგი გადავიდა ახალს ბინაზე—ერევნის მოედანზე, თამამშოვის ქარვასლაში. მიღება ღია ყოველ დღე, დილის 11 საათამდე ნაშუადღევის 3 საათამდე და საღამოს 5—7 საათამდე.

ახალი წიგნი

გრიგოლ ვეშაპელი.

საქართველო და რუსეთი

ხაქართველოს ისტორიული ხაზღვრების რუქით.

ფასი 1 მანეთი და 50 კაპ.

წიგნი იყიდება: „საქართველოს" კონტორაში და კიკნაძის „ნოვაია რეჩის" წიგნის მაღაზიაში.

ქართული კლუბი

დილის წარმოდგენა

კვირას 18 მარტს 1918 წ.

მსახიობი ქალი ელ. ანდრონიკაშვილი გამართავს წარმოდგენას. დამსახურებულ მსახიობთა ვალ. გუნიას და **შალვა დადიანის** მონაწილეობით წარმოდგენილი იქნება ისტორიული პიესა

დ ა-ძ მ ა

5 მოქმ. 6 ს. ვ. გუნიასი.

მონაწილეობენ: ქ.ქ. ნ. ჯაფარიშვილი, ელ. ანდრონიკაშვილი. ბ.ბ. ვ. გუნია, შ. დადიანი, ვ. ბარელი, ი. ჟვანია, პ. ფრანგიშვილი, ვ. მატარაძე, ი. კობახიძე, სარაჯლი, ი. თარალაშვილი და სხვანი.

ბილეთები იყიდება კლუბის კასაში.

2—928—2 რეჟისორი **შალვა დადიანი.**

მარტის 20 გაიხსნება

ექიმ ე. მ. მძინარიოვის და მ. მ. ნაზარეტიანის

ახალი სამკურნალო ყოველგვარ ავადმყოფთა-თვის

ავადმყოფში იღებენ **კბილის სამკურნალო კაბინეთი ხელოვნურ კბილების ტექნიკურ ლაბორატორიით.**

მიხეილის პროსპექტის და „კარლოჩნი" ქუჩ. კუთხე № 22 (შესავალი კიროჩნი ქუჩიდან).

ტელეფონი 10—87.

ავადმყოფთა მიღება ყოველ დღე დილის 9 საათ. ნაშუადღევის 3 ს-დე. **ვენერიულ** ავადმყოფთა მიღება—საღამოს 4-დან—8 მდის.

დარიგები მიიღებიან კვირაობით, 10—12 მდე.

ახალი სამინისტრო

ე. გეგეჭკორი უკვე წარსდგა სეიმის წინაშე ახალი სამინისტროთი, რომლის შედგენა მას სეიმიდან ჰქონდა დავალებული. ეს მთავრობა „პასუხისმგებელი იქნება სეიმის წინაშეო", ამბობს ახალი კაბინეტის დეკლარაცია. ეს ფრაზა ჯერ კიდევ გაბედულ აზრად არის მიჩნეული და ახალი მთავრობის კურსი უფრო გარკვეულად გამოიხატებოდა, რომ თქმულიყო—ახალი სამინისტრო პასუხის-მგებელი იქნება მხოლოდ სეიმის წინაშე-თქო. მაგრამ ამიერ-კავკასიის შინაური და საგარეო მდგომარეობა იმდენად გართულდა და გაწყვავდა, რომ ახალს მთავრობას უნდა ასცდეს რევოლუციონური ორგანიზაციების იერიშები მიუხედავად იმისა, რომ ახალი სამინისტროს შემადგენლობა სრულებით არ შეეფერება ზოგიერთ რევოლიუციონური წრეების სურვილებს და ოუსეთის რევოლიუციის ტრადიციებს. მკაცრმა სინამდვილემ უკიდურეს რევოლიუციონური წრეებს საგრძნობლად შეუკვეცა ოცნების ფრთები. დღეს ყველა ჰბედავს, ვინც კი განგებ თვალებს არ იხეთქავს, რომ დემოკრატიის მცირე ნაწილს არ შეუძლიან მთელი დემოკრატიის და მთელი ერის სახელწოფებრივი ტვირთის ზიდვა.

ახალი სამინისტრო კოალიციონურია და კოალიციონურია ორის მხრივ. ის შესდგება სოციალისტურის და არა-სოციალისტური ელემენტებისაგან და ეს ასეა აბსებითად, თორემ გარეგნულად ყველა ახალი მინისტრები თვით ალექსანდრე ივანიჩ ხატისოვიც კი სეიმში უკიდურეს სოციალისტურს სავრ ძელში სხედან—ზოგი როგორც ახალი სოციალისტი თუ ცალა გასოციალისტებული და ზოგი კიდევ, როგორც ძველი, თუ ყოფილი სოციალისტი. ახალი სამინისტროს სოციალისტური ფრთა საგანებით ქართველ სოც.-დემოკრატებს ეკუთვნის. მეორეს მხრივ მთავრობის დეკლარაციის სიტყვით ახალს სამინისტროში შეიყვანეს „ყველა ეროვნებათა წარმომადგენელნი" და, მაშასადამე, დაცულია ერთგვარი ეროვნული კოალიცია. ახალს სამინისტროში ჩვენს მეზობელთა წარმომადგენლობა არის წარმოდგენილი ნაციონალისტური და არა სოციალისტური, არამედ ჯერო ბურჟუაზიული. ქართველები კი სამინისტროში წარმოდგენილი არიან ინტერნაციონალური და სოციალისტური ელემენტებით. ახალი მთავრობის ასეთი ძალთა განწყობილება მეტად ხელსაყრელია ჩვენთვის გარეგნულად. ხოლო ჩვენი მეზობლებისთვის არსებითად. ჩვენი მეზშეგეიკების ერთგვარი პოლიტიკური გეგემონია გრძელდება. მათი ლოზუნგებისა და პოლიტიკური პლატფორმის ნიადაგზე იმუშავებს ახალი სამინისტრო. ასე ვთქვათ, მართვა-გამგეობის გარეგნული ფორმები მათი იქნება, ხოლო მისი შინაური საქმიანობა, რეალური პოლიტიკა და მოდგაწეობა კი, რამდენად ამას ახალი სამინისტრო შესძლებს, ჩვენი მეზობლების წარმომადგენლების. რასაკვირველია, ყოველივე ეს ნაკლებად არის დამოკიდებული სამინისტროს პერსონალური შემადგენლობისაგან. მეზშეგეიკებმა სამინისტროს საუკეთესო თავისი ძალები მისცეს, მაგრამ, როგორც ერთი თქმულება ამბობს ლამაზი ქალის შესახებ, იმათაც არ შეუძლიანთ სამინისტროს შესძინონ იმაზე მეტი, რაც მათ ეგებათ.

ახალი სამინისტროს საამოქმედო გეგმა, რომელიც მინისტრთა თავმჯდომარის დეკლარაციაში გამოიხატა, საგანებით ეუყარება იმ დელეგაციას, რომელიც მეზშეგეიკების ფრაქციამ წარუდგინა სეიმს.

ახალი სამინისტრო მთავრობის უმთავრეს მიზნად სთვლის ინამალეთთან სამაბეიო ზავის შეკვრას და მასთან კეთილ მეზობლურ განწყობილების დამყარებას. „მთავრობის მეორე მიზანია ამიერ-კავკასიის ყველა ერთათვის განამტკიცოს ყოველივე ის, რაც რევოლიუციამ მოიპოვა. ამისთვის ახალი სამინისტრო გეპირდება მიწის შესახებ სეიმის მიერ გამოცემული კანონის დაჩქარებით განხორციელებას პროლეტარიატის მდგომარეობის გაუმჯობესებას შრომის ყოველ მხრივ დაცვით, კერძოთ 8 საათის სამუშაო დღის შემოღებით, შრომის ფასის მინიმუმის დაწესებით და სხ.

მესამე მიზნად ახალს სამინისტროს მართვა-გამგეობის აპარატის გაუმჯობესება დაუსახავს აგრეთვე სამინისტრო გეპირდება, სხვა და სხვა ზომების გამონახვას სახელმწიფოსთვის საჭირო სახსრის გამოსაძებნად. „მთავრობა დაუყენებს სეიმს საკითხებს. იმ საშუალების შესახებ, რომლითაც კერძო პირთა ხელში მოგროვილი ფულები ხაზინაში შევიდეს, სახელმწიფოს ხელში იყოს მთელი დაზოგილი ოქრო და ვერცხლი, რომ შესაძლო იქმნეს შევქმნათ საკუთარი რეალური ფულის სისტემის საფუძველი". „დაწესდეს ბანკებზე სახელმწიფო კონტროლი, ძალდატანებით მათ გადართიანების გზით და ა.ხ." ყველა ამ მიზნების განახორციელებლად, რასაკვირველია, საჭიროა რეალური ძალა. მის შესაქმნელად სამინისტროს საჭიროდ მიაჩნია ეროვნული საბჭოების ყველა ძალები ახალს მთავრობას დაუმოაჩენოს. ეროვნული კითხვის გადასაჭრელად მთავრობა ეცდება ეროვნულ-ტერიტორიალურ გადამიჯვნას და ნაციონალური ტერიტორიალური კანტონების დაარსებას, სრულის შინაურის თვითმართველობით.

ყველა ეს მიზნები და განზრახვანი დასახული ჰქონდა ჩვენს მთავრობას წინადაც, ახალი კაბინეტის შედგენამდე და ახალი დეკლარაციის შემუშავებამდე. მათი განხორციელება წარსულ მთავრობებმა ვერ შესძლეს და საეჭვოა რომ ეს მოახერხოს ახალმა სამინისტრომ. ახალი კაბინეტი უმთავრესად იმ ძალებს ეყრდნობა, რომელიც ძველი. და ეს რევოლიუციონური ძალებიც დღითი-დღე ცვლებადობას განიცდიან. რევოლიუციას პირველს დღეებში უკიდურეს, განყენებულს პოლიტიკურ-სოციალურ ლოზუნგებს მთელი ხალხი მისდევდა. ეხლა ეს ხალხი გამოცდილი მაგალითებით თვალ-ახელილია და ეს პოლიტიკური აღთქმა-დაპირებები მასში ენტუზიაზმს და ადფრთოვანებას ალარ ჰბადებს.

დღეს ყველა ხედავს, რომ მიწის კანონის გამოცემა კიდევ არ ნიშნავს ამ საკითხის სასურველად გადაჭრას და 8 საათის სამუშაო დღის შემოღება კიდევ არ მოასწავებს მშრომელი ხალხის მდგომარეობის გაუმჯობესებას. ჩვენი სოციალისტური მთავრობისთვის პროგრამის მეხლის გარეგნულად განხორციელებამ დიდ პოლიტიკურ გამარჯვებად იყო მიჩნეული და ამით ბიბსებება, რომ, მაგალითად, მუშათა კანონმდებლობაში ჩვენმა მთავრობაშ განახორციელა ყველა, სოციალისტური პროგრამების სულ უკიდურესი მოთხოვნილებანი, მაგრამ ამით სრულიადაც არ შექმნილა მუშათათვის საგრძნობლად ეზრუნველყოფილი მდგომარეობა. და ეს მთავრობა ვერ დაიფარავს მშრომელთ უმუშავრობისაგან, რომელსაც უკიდურესი პოლიტიკითა და გაუზომელი მოთხოვნილებებით ფერხდება მრეწველობა, მეურნეობა და ალდგ-მიცემობა და მრეწველობის მრავალი დარგი სრულიად იხურება.

„კერძო პირთა ხელში მოგროვილი ფულები ხაზინაში შევიდეს, სახელმწიფოს ხელში იყოს მთელი დაზოგილი ოქრო" და ს.ხ. ასეთი ოცნებებით არ უნდა საზრდოობდეს ჩვენი ახალი კაბინეტი, თუ მას აქვს განზრახული საფუძვლიანი სახელმწიფოებრივი პოლიტიკის წარმოება. ჩვენში „დაზოგილი ოქრო" ჩვენს ხაზინას ვერ დაფუძნებს და კერძო პირთა ხელში მოგროვილი ფულები ხაზინაში შევიდესო, სათქმელად ადვილია, ხოლო განხორციელება მისი კი ძნელია. ბანკების ძალდატანებითი გაერთიანება, მათი კანტროლი და ს.ხ. ყოველივე ეს განახორციელეს რუსეთის ბოლშევიკებმა, მაგრამ ამის შედეგები სრულიად საწინააღმდეგო იყო იმის, რასაც ისინი მოელოდნენ.

შეიძლება ითქვას, რომ ახალს სამინისტროს დასახულს მიზნებში მხოლოდ ერთი მიზნის განხორციელება შეუძლიან, თუ ამისთვის შესაფერისი პირები იპოვა. ეს არის ზავის საკითხი. დანარჩენი მიზნები კი, ასე ლამაზად რომ გამოხატა ახალმა სამინისტრომ თავის დეკლარაციაში, თავის განსახორციელებლად, ეს შესაძლოა სულ სხვა პოლიტიკურ ვითარებასა და ძალთა განწყობილებას მოითხოვს და ამის ძალა და უნარი არ შესწევს იმ პოლიტიკურ მოზაიკას, რომელსაც ამიერ-კავკასიის სამინისტრო ჰქვიან.

ვინ უნდა ეძიოს საქართველოს მოღალატეები

ამ ბოლო დროს გაზეთ „ერთობის" პუბლიცისტები ისტორიულ კვლევა-ძიების სფეროში გადავარდნენ. ისე დღე არ გავა, რომ რაიმე ახალი და ორგინალური აზრი არ გამოსთქვან საფრანგეთის დიდი რევოლიუციის შესახებ. განსაკუთრებული ხალისით იგონებენ რევოლიუციური ტერორის ხანას და იმ მოვენტს, როცა „ხალხმა მეფეს და დიდებულებს თავები დააყრევინა ქვეყნის დალატისთვის". ამ დრამატიულ მოგონებებს ზედ ერთვის ეგრეთ წოდებული ამიერ-კავკასიელი დემოკრატიის შესახებ სამართლიანობისა და სისასტიკისთვის და მოლოს გაზეთ „ერთობის" მეთაური წერილები ჩვეულებრივ შემდეგი პათეტიური ფრაზით თავდება: „ჩრიდეთ ხალხის დალატსო".

ჩვენი პრესის მარადებსა და ჰეროებს მხარს უმშვენებენ ჩვენი პარლამენტების რეპეტიერები. ბოლო დროს სეიმი ისე არ შეიკრიბება, რომ სხდო-

ილია პეტრეს ძე სარაჯიშვილი შვილებით გულითადის მწუხარებით აუწყებს ნათესავთა და ნაცნობთ, რომ ქ. სიღნაღში ხანგრძლივ ავადმყოფობის შემდეგ გარდაიცვალა მათი საყვარელი მეუღლე და დედა

არუსაკ სარაჯიშვილი

დაკრძალვა მოხდება 17 მარტს ქ. სიღნაღში.

1—1531—1

მაზე რომელიმე სოციალ-დემოკრატი არ გამოვიდეს და მომხიბლველი სიტყვა არ წარმოსთქვას „მტრის აგენტებსა“, ორგანიზაციულად მოწყობილ მოდალატურ ხელსა“ და სხვა ამ გვარ იდუმალ და საშიშ საგნებზე.

ცოტა არ იყოს შეუფერებლად შეგვეჩვენება ჩვენებური სოციალდემოკრატიისთვის ეს ახალი როლი. სამშობლო მართლაც დიდს განსაცდელშია. ყოველი მხრიდან მტერი გვახვევია. შესაძლებელია, რომ დღეს თუ არა ხვალ საქართველოს მიწა-წყალზე ოსმალეთის ჯარი შემოიჭრეს. თუ აზვერადი ორგანიზაციანი მოგვეპოება, მან გაფაციცებით თვალყური უნდა ადევნოს, რომ შიგნით ქვეყანაში მუხანათობამ თავი არ იჩინოს, ხოლო გარედან ჯაშუშები არ შემოგვეპარონ. მოღალატენი და ჯაშუშები სამხედრო-საველე სასამართლომ უნდა დასაჯოს, ეს ყველასათვის ცხადია, საფრანგეთის ისტორიის დაუმოწმებლადაც.

მაგრამ საქმე ისაშია, რომ ჩვენს სამშობლოს მარტო ოსმალეთის მხრივ როდი მოელის შემოსევის საფრთხე. კიდევ უფრო დიდია რუსეთის საფრთხე. ბოლშევიკები დამკვიდრდნენ ჩრდილო კავკასიაში, შეიძლება ხვალ ამიერ-კავკასიაში განაახლონ იერიშები. ჩვენი საზღვრები ჩრდილოეთით კიდევ უფრო ნაკლებია უზრუნველყოფილი, ვიდრე სამხრეთით. ამიერ-კავკასია საესე რუსოფილებით, სხვა არა იყოს რა თითქმის ნახევარი მილიონი რუსობა ჯერ კიდევ არ გასცილებია კავკასიონის ქედს. ამ ხალხმა თბილისში თავისი ეროვნული ყრილობა გამართა, სადაც ორატორები იმ აზრს გამოსთქვამდნენ, რომ რუსეთმა კავკასიაში უმაღლესი კულტურა შემოიტანა და სეიმს უფლება არ აქვს დამოუკიდებლობის აქტი მიიღოს.

თუ საქართველო ოსმალეთს გადაურჩა, საეჭვოა რომ შემდეგ თავი დაიფაროს რუსეთისაგან. რუსეთის საზღვმწიფო საზღვრებში შესვლა კი ჩვენი სამშობლოსთვის ბევრად უფრო საშიშია, ვიდრე ოტომანურ იმპერიის ფარგალში მოქცევა. ბოლშევიკური რუსეთი ანარქიითაა მოცული. ეს ანარქია სრულიად გაანადგურებს ჩვენს ეროვნულ ენერგიას. ამას გარდა მოსალოდნელია, რომ ლენინისა და ტროცკის ბატონობა დიდხანს აღარ გასტანს და რუსეთში ჩქარა საშინელი კონტრ-რევოლიუცია დაიწყება. ამის ნიშნები სჩანს კიდევ. რუსული მონარქია კი ყველაზე უდმობელი და შურის მაძიებელი ქართველი ხალხის წინააღმდეგ იქმნება. მაგრამ რუსეთის მფლობელის მობრუნება საქართველოსთვის საშიშია არა მარტო პოლიტიკური, არამედ ეკონომიური თვალსაზრისითაც. გერმანიამ რუსეთი ბალტიის ზღვას ჩამოაშორა, უკრაინამ შავს ზღვას, იაპონიამ წყნარ ოკეანეს. ერთად ერთი გზა, რომელიც მომავალ რუსეთს გარეშე ქვეყანასთან შეაერთებს საქართველოს მიწა-წყალს გადასჭრის და რუსული იმპერიალისტური და კოლონიური პოლიტიკა შეეცდება კარგად გასტკეპნოს და გასცელოს ეს გზა.

როგორც ასი წლის წინათ რუსის გენერალმა ქართველ მეფეს, ისე დღეს რუსის სოციალ-დემოკრატიამ უდალატა ქართველ ხალხს. მათი წყალობით გატიტვლდა ჩვენი ფრონტი, მათი თანხმობით ჩვენი ბათომი და ჩვენი არტაანი ოსმალეთს გადაეცა. ამისდა მიუხედავად თბილისში რუსის სოციალ-დემოკრატები სრულიად თავისუფლად მოქმედობენ. ერთმა მათგანმა, გვარად სმირნოვმა, ამ ორიოდე დღის წინათ ლექციაც კი წაიკითხა, სადაც მარქსისტული მეცნიერების მიხედვით ამტკიცებდა, რომ ეკონომიური განვითარებისთვის ხელსაყრელი არ არის ამიერ-კავკასიის რუსეთიდან გამოყოფა. და როგორც მოსალოდნელი იყო, გაზეთმა „ერთობამ“ კვერი დაუკრა ამ ლრმა აზროვან სიბრძნეს.

ეს სრულიადაც გასაკვირალი არ არის. რა არის თვით გაზეთი „ერთობა“, თუ არა რუსეთის სოციალ-დემოკრატიის ადგილობრივი ორგანო? ამ გაზეთს თავის შუბლზე ჯერ კიდევ არ წაუშლია მოღალატე რუსული პარტიის სამარცხვინო დალი. ამიტომ ყოველ შემთხვევაში მას ნაკლებ შეეფერება ჩვენში სამშობლოს მოდალატეების ძიება.

საქართველოს მოდალატეები იმან უნდა ეძიოს ვინც ქართულად გრძნობს და ქართულად აზროვნებს. რუსეთის სოციალ-დემოკრატიულ მუშათა პარტიას ამის უფლება არა აქვს.

ოდესა

გერმანელები კონსტანტინეპოლთან

უცხოელთა წყაროებიდან იუწყებიან: ამ უკანასკნელ ხანს გერმანელები და ოსმალები დარდანელთან გაფაციცებით მუშაობენ. ინგლის—საფრანგეთის ესკადრამ თავის მხრივ დარაჯობა გააძლიერა. გაახშირეს აგრეთვე ჰიდროპლანებით ზვერვა.

ბერლინიდან კონსტანტინეპოლისკენ წამოვიდა სამხედრო საზღვო ინჟენერ-სპეციალისტების საგანგებო ჯგუფი. გერმანეთიდან კონსტანტინეპოლში ყოველ დღე ეზიდებიან საქონელს. ამტკიცებენ რომ ეს საქონელი კავკასიისთვისაა დანიშნული. რაკი ოსმალეთი კავკასიასთან ზავს შეჰკრავს, საქონელს კავკასიისკენ დაუწყებენ ზიდვასო.

კონსტანტინეპოლი ამას წინად ფონ-ტირპიცმა ინახულა. მან დათვალიერა ნავთსადგური, ფლოტი და შეესაფერი განკარგულება მოახდინა, რადგან ხმაა, რომ საფრანგეთის, ინგლისის და ამერიკის ფლოტი დარდანელზე ახალ შეტევისათვის ემზადება

ადესაში

ბოლშევიკები ოდესის დაბომბას კონტრ-რევოლიუციონერთა მოქმედებას მიაწერენ. ბოლშევიკების თქმით, ამ უკანასკნელ ხანში ქალაქში რიგდებოდა პროკლამაციები, რომლითაც მოუწოდებდენ მონარქიის აღდგენისათვის. ათონის მონასტრის ბერებს ფარულ თათბირზე გადაუწყვეტიათ, რომ ოუ ვინიცობაა ქალაქში გერმანელები შეეიდნენ—ისინი ხატებით და ზარის რეკვით შეჰგებებოდენ. ოდესის პორტის კარს სდარაჯობდა ჯავშნოსანი „სინოპი“. იგი გერმანელებს, როგორც ამტკიცებენ ლალატით ჩავარდნილთ ხელში. ოდესაშ გერმანელების ქალაქში შესვლის წინა დღეს სევასტოპოლს შველა სთხოვა. სევასტოპოლიდან ორი ჯავშნოსანი გაიგზავნა. ერთი მათგანი „ვოლია“ ყოფილა. მთელი ეს ფლოტი გერმანელებს ჩავარდნილთ ხელში. ამ საქმეში მათ დიდ დახმარებას უჩენდენ რუმინელები და უკრაინელები.

როგორ აიღეს პსკოვი

პსკოვი თებერვლის 24-ს საღამოთი გერმანელების რაზმმა დაიპყრა. რაზმში შედიოდა ოსტროვიდან ფეხით წამოსული რამდენიმე ასი კაცი. პირველად გერმანელებმა სადგური აიღეს. მას მსწრაფლ შემოერტყნენ ყოველ მხრიდან. ქალაქში გაცხარებულმა ბრძოლამ რამდენიმე საათს გასტანა. ბრძოლაში არტილერია არ მონაწილეობდა. საწყობების ერთი ნაწილი უკან დახევ ჯარმა დასწო. მიწაში ჩაფლულ ასაფეთქებელ მასალების აფეთქებით გერმანელებს მოუკლეს 150 კაცი და დაუპრეს 250. წინააღმდეგობა წითელ გვარდიელებმა გაუწიეს. დახვრიტეს დამცველ შტაბის კომისარი. ჩვენი ნაწილები გზა და გზა სტოვებდნენ ურმებს, არტილერიას და ავტომობილებს. ესტლანდიიდან წამოსულ ჯარის ერთი ნაწილი გერმანელებს ჩაუვარდა ტყვედ. პსკოვისა და ოსტროვის შუა ხიდები აფეთქეს. გაფუჭეს აგრეთვე გზები მახლობელ სადგურებამდის. გერმანელებს პსკოვში ახალ ახალი ძალები ეშველებიან და უმთავრესად ორ ხაზისკენ, სახელდობრ: ნარვისა და დნოსკენ მოდიან.

პსკოვის დაპყრის შემდეგ გერმანელებს წარუდგენენ ზოგიერთ საკითხების გამოსარკვევად რუს ოფიცრების წარმომადგენელნი. გერმანელ უფროსებმა განუცხადეს ოფიცრებს: „ბოლშევიკებთან ბრძოლა—ჩვენი საქმეა. თქვენ იარაღი უნდა ჩაგვაბარონთ. თუმცა თქვენ თავისუფალნი იქნებით.

მაშინ ოფიცერთა დელეგაციამ რუს ოფიცერთა საერთო კრების ნებართვა სთხოვა.

გერმანელმა უფროსებმა უპასუხეს: „კრება ზედმეტია“.

სასტუმროების ძველ პატრონთა თხოვნით სასტუმრონი მოსამსახურეთა კოლექტივებს ჩამოართვეს და ძველ პატრონებს დაუბრუნეს. ის რაზმი რომელიც პსკოვს იპყრობდა დარწმუნებული იყო, რომ პეტროგრადი ადებულია.

„ვესტფალენ“-ი ფინის ყურეში

სტოკჰოლმიდან მიღებულ ცნობის მიხედვის თანახმად ეკკერედან ფინის ყურეში შევიდა გერმანელების ჯავშნოსანი „ვესტფალენ“-ი. მას თან ახლავს ორი ტრანსპორტი.

ნიკოლაევში

ავსტრია-გერმანელებმა ნიკოლაევში ხელთ იგდეს 2 ნახ. მილიონი ქვა-ნახშირი. ხელთ იგდეს ნიკოლაევის საზღვაო ქარხნები, ნაგმები, ტრაღერები და დიდი სატრანსპორტო ფლოტი.

გერმანელებს ტყვედ ჩაუვარდნენ მეცხოვნეთა ერთი ნაწილი და მეზღვაურები. მათი რიცხვი 1200-ს აღწევს. გერმანელებმა ხელთ იგდეს აგრეთვე ნიკოლაევის დიდი რადიო დეპეშის სადგური.

ქალაქის და პორტის კომენდანტად გერმანელებმა დანიშნეს გერმანელი კაპიტანი ფონ-კრანეკი. იმ ბრძანებებში, რომლებიც გერმანელებმა ქალაქში გამოაკრეს, გერმანელები კერძო საკუთრების პრინციპის დაურღვეველობას ქადაგობდნენ.

რუსეთი

სანავთსნო წარმოებათა ნაციონალიზაცია

სახალხო კომისრების საბჭოს გადაუწყვეტია, რომ საავტო საზოგადოებათა, საპაიო აწხანაგობათა, სავაჭრო სახლების, კერძო წარმოებათა კუთვნილი სანავთსნო წარმოებანი რუსეთის რესპუბლიკის განუყოფელ საკუთრებად გამოაცხადოს.

დაწვრილებით პირობები და წესი სანავთსნო წარმოებათა ნაციონალიზაციისა ცალკე გამოიცემა.

ყირიმში

ყირიმში თათბართა მოძრაობა ჩაუქარიათ. უფლებამოსილება გადავიდა ადგილობრივ სარევოლუციო კომიტეტის ხელში. სიმფეროპოლში შემდგარი სახალხო წარმომადგენელთა საბჭო „კურილტი“ დაშალეს. დამარცხებული თათრის ჯარები მთებში გაიქცნენ. ყირიმის სამხრეთ ნაპირში შიმშილია.

ციმბირში

ციმბირში სამოქალაქო ომი კვლავ გრძელდება. ჩიტა კვლავ ბოლშევიკების ხელში გადავიდა. ბოლშევიკებს ეშველებიან ყაზახებიც. მათი მეთაურობს ყაზახი იანკოვი. ბოლშევიკების მხარეზე გადავიდნენ ჩიტაში მყოფი ბატარეები. ამის გამო სისხლის დვრა შემცირდა. შეიპყრეს მრავალი ოფიცერი და სოციალისტ-რევოლუციონერი.

ნიჟნინოვგოროდში

ბოლშევიკებმა დაბურეს რამდენიმე ადგილობრივი მენშევიკების და სოციალისტ-რევოლუციონერების გაზეთი. მიზეზი მათი სახალხო კომისართა საბჭოსთან შეურიგებელი პოზიცია. შეიპყრეს მენშევიკების და მემარჯვენე სოციალისტ-რევოლუციონერების ბელადები.

მოსკოვლია პირველ საჭიროებით საგნებზე.

სახალხო კომისრების საბჭოს განკარგულებით მარტის პირველ რიცხვებიდან (ახალი სტ.) შემოღებულია სახელმწიფო მონოპოლია წუმწუმაზე, სახთელზე, ბრინჯზე, ყავაზე და საზღვარ-გარეთიდან შემოზიდულ ტკბილეულობაზე. ცხადდება რუსეთში არსებულ წუმწუმისა და სახთლის ქარხნებისა და ბრინჯის, ყავის, პილპილის და ტკბილეულობის ნარჩენთ მყიდველ წარმოებათა ნაციონალიზაცია.

ამ წარმოებათა ნაციონალიზაციის განხორციელება ევალება მოსკოვში არსებულ სრულიად რუსეთის მომხმარებელ საზოგადოებათა ყრილობის საბჭოს.

გენერალ ასტაშევის კორპუსი.

კიშინევში დარჩენილი გენერალი ასტაშევი ადგენს საგანგებო კორპუსს რუსეთში ბოლშევიკების წინააღმდეგ გასალაშქრებლად. ოფიცრებისთვის თვიურად 20 თუმანი უძღვია, ხოლო ჯარისკაცებისთვის 10.

თავად ლვოვის შეპყრობა

ამ დღეებში ბოლშევიკებმა ტიუმენში შეიპყრეს მინისტრთა საბჭოს ყოფილი თავმჯდომარე თ. ლვოვი.

ტომსკის მაჰმადიანები.

ტომსკში მაჰმადიანთა დემოკრატიულმა ბიურომ ეროვნულ კულტურულ საჭიროებათათვის შემძლებელ მაჰმადიანებს 300 ათასი მანეთი მოსთხოვა. დადგენილება ხორციელდება.

ფენახული ოქრო.

რუსეთ-აზიის ბანკის საწყობში აღმოუჩენიათ 10 ფუთი ოქრო, ციმბირისაში 50 ფუთამდე, სამხრეთ რუსეთისაში 18 ფუთამდე, საერთაშორისოში 8 ფუთამდე.

უმუშევართა რიცხვი მოსკოვში.

ამ ჟამად მოსკოვში უმუშევართ რიცხვი 15 ათასამდის აღწევს. ლაშქრის დემობილიზაციასთან ერთად უმუშევართა რიცხვი თანდათან იზრდება.

კრესტის ციხეში.

პეტრე-პავლეს ციხიდან ყველა პოლიტიკური ტუსაღები კრესტის ციხეში გადაიყვანეს. დიდი ხანია უკვე რაც კრესტში იმყოფებიან: ი. გ. შჩეგლოვიტოვი, ა. ნ. ხვოსტოვი, ს. პ. ბელეცკი, ვ. მ. პურიშკევიჩი. ამას წინად გაანთავისუფლეს: პალჩინსკი, რუტენბერგი, ავქსენტიევი და ბურცევი. ტუსაღებს სეირნობის ნება აქვთ. მოსდიან ნაცნობებიც სანახავად. ტუსაღები, მიუხედავად მათი პოლიტიკურ რწმენის სხვა და სხვაობისა, მეტად მეგობრულად ცხოვრობენ.

ციხის ტალონში ხშირად შეხვდებოდით შჩეგლოვიტოვს ბურცევთან მოლაპარაკეს. ასევე მეგობრულ განწყობილებაში იყვნენ მ. ვ. პურიშკევიჩი და რუტენბერგი. როდესაც ბურცევი პეტრე-პავლეს ციხიდან კრესტის ციხეში გადაიყვანეს, პოლიტიკურ ტუსაღებმა ოვაცია გაუმართეს.

გ. ვ. პურიშკევიჩი საშინლად დაბერებულა. ზოგნი მემუარების წერვით ირთობენ თავს. ს. პ. ბელეცკი აღწერს პოლიციის დეპარტამენტის მოქმედებას. ეხება აგრეთვე ცნობილ მალინოვსკის მუშაობას. მარტის 9. წითელ გვარდიელებმა კრესტის ტუსაღები გაჩხრიკეს. ჩხრეკამ 5 საათი გასტანა. პურიშკევიჩს უპოვნეს ლენინისა და ტროცკის მოღვაწეობაზე და ბრესტის ზავზე შედგენილი სატირიული ლექსები. სამხედრო ლიგის ერთ ერთ დატუსაღებულ წევრს პატარა ბრაუნინგი ალმოაჩნდა. წითელ გვარდიელებმა მოიწადინეს მისი დახვრეტა. ციხის ეკონომმა ეს ამბავი იუსტიციის საქმეთა კომისარს აუწყა. მალე ციხეში იუსტიციის საქმეთა კომისრის თანაშემწე შრეიდერი გამოცხადდა. წითელ გვარდიელები განდგენს, ვინაიდან სატუსაღოების გაჩხრეკა უნდა ხდებოდეს იუსტიციის საქმეთა კომისრის ანდა კომისართა საბჭოს ორდერით.

„ბართლომეს ღამე“

ბელუხოვში (ჩერნიგოვის გუბერნია) ბელეგებმა ბოლშევიკებთან ერთად ერთ ღამეს 500 ინტელიგენტი ებრაელი ამოხოცეს.

მიასნიკოვის შეპყრობა

დასავლეთის ფრონტის მთავარსარდალი ბოლშევიკი მიასნიკოვი სახელმწიფო ფულის ქურდობაზე შეიპყრეს.

კალედინი

გაზეთი „როსტოვსკი კრაი“ იუწყება, რომ ამ უკანასკნელ დღეებში როსტოვში ხმები გავრცელებულა კალედინი ცოცხალი არისო. ამბობენ რომ მას თავი არ მოუკლავს, ეს მოგონილია, რომ იგი უკვალოდ დამალულიყო. თვით მის დაკრძალვას რაღაც საიდუმლო ხასიათი ჰქონია. ბევრს თურმე ეეჭვ ეპარებოდა. ფიქრობენ, რომ კუბოში კალედინის გვამი არ უნდა ყოფილიყო. ვისი გვამი იყო კუბოში კალედინისა თუ სხვისი ვისიმე, მაშინ ვერ შეიტყეს. ეხლა კი უფრო მეტს ეეჭვიანობენ. ამბობენ, რომ ის კუბოც დაკარგულა სადაც გენერლის გვამი იმყოფებოდა.

† გენ. დუმბაძე

ვლადივოსტოკიდან დეპეშით იტყობინებიან: თავი მოიკლა ციხის კომენდანტმა გენერალ დუმბაძემ.

მუშათა დეპუტატების საბჭოს შეპყრობა

ვლადივოსტოკში ადგილობრივ თვით მართველობის და მუშათა დეპუტატების საბჭოს შეტაკება მოხდა. ერობა ამურის ყაზახთა დახმარებით გამარჯვებული დარჩა. მუშათა დეპუტატების საბჭო შეიპყრეს.

სამხედრო-სარევოლუციო კომისარიატის მოწოდება

პეტროგრადის საბჭოსთან არსებულ სამხედრო-სარევოლუციო კომისარიატმა მარტის 11-ს შემდეგი მოწოდება გამოსცა: პეტროგრადის მოქალაქენო! სახალხო კომისრების საბჭო, ცენტრალ ალმასრულებელი კომიტეტი წავიდნენ მოსკოვს სრულიად რუსეთის საბჭოთა ყრილობაზე დასასწრებლად. ეხლავე შეიძლება ითქვას, რომ ამ ყრილობ-ზე გადასწყვეტენ დროებით პეტროგრადიდან მოსკოვში გადასვლას. ამას მოითხოვენ მთელი მხრის ინტერესები. გერმანელი იმპერიალისტები საბჭოს მთავრობის მოსისხლე მტრებად დარჩნენ. ეხლა მათ რევოლუციურ ფინლიანდიის წინააღმდეგ გაილაშქრეს. ასეთ პირობებში სახალხო კომისართა საბჭოს აღარ შეეძლო პეტროგრადში დარჩენა და მუშაობა. პეტროგრადის დაპერა გერმანეთის იმპერიალიზმს საბჭოთა მთავრობის სიკვდილად მიაჩნია. საბჭოთა მთავრობის მოსკოვში გადასვლა დაუმტკიცებს გერმანელ იმპერიალისტებს, რომ საბჭოთა მთავრობას მთელს ქვეყანაში მტკიცედ აქვს მოპოვებული ნიადაგი და პეტროგრადის წინააღმდეგ გალაშქრება უსაფუძვლოა. მოქალაქენო! თუ თქვენ დინჯად ასწონავთ ადნიშნულ გარემოებათ, თქვენ შეიგნებთ, რომ პეტროგრადს დიდი სამხედრო საფრთხე ელის. არავითარ თავზარის დაცემას ადგილი არ უნდა ჰქონდეს. მართალია პეტროგრადი მაინც დარჩება რუსეთის რევოლუციის პირველ ქალაქად, მაგრამ მაინც საჭიროა ზომების მიღება საგანგებო და საშინაო საფრთხის ასაცილებლად. სამხედრო-სარევოლუციო კომისარიატს დაეკალა პეტროგრადში წესიერების დამყარებას. კონტრ-რევოლუციონერები, თეთრ-გვარდიელები, რომლებიც შეეცდებიან ქალაქში უწესოების გამეფებას—აღიგვებიან პირისაგან მიწისა.

მუშებო, რევოლუციის ჯარისკაცნო, პატიოსანო მოქალაქენო! დეე ყოველი თქვენგანი თავის პოსტზე დარჩეს ერთის ნებით—ან გამარჯვება და ან სიკვდილი. გაუმარჯოს წითელ პეტროგრადს! გაუმარჯოს სოციალისტურ რუსეთს!

პეტროგრადის რევოლუციურ კომისარიატის თავმჯდომარე ტროცკი.

ფინლიანდიაში

გერმანელები ფინლიანდიაში

ბაბოს რაიონში გერმანელთა რაზმების გადასხმა დაიწყო, ჯარის ერთი ნაწილი ალანდის კუნძულებიდან ექვსი ტრანსპორტით მოვიდა. ზოგი ყინულზე გადმოვიდნენ. წითელ გვარდიელები ცდილობენ წინააღმდეგობა გაუწიონ, მაგრამ მათ არა აქვთ არტილერია, არა ჰყავთ მცოდნე ინსტრუქტორები და ძნელად თუ გაუწყობენ რაიმეს. პეტროგრადში მყოფ შვედეთის მისიის ცნობით აბო გერმანელების ხელშია. აბოსა და ჰელსინგფორსის შორის ტელეგრაფი შეწყვეტილია.

წითელგვარდიელები

სტოკჰოლმიდან იუწყებიან, ამ უკანასკნელ ხანს სამხრეთ ფინლიანდიაში რუსეთიდან 200 ათასი წითელგვარდიელი მოვიდაო. ამათგან აბოს ფრონტზე—50 ათასი.

უცხოეთი

ამერიკელი ოგბოროდნცები.

ნიუ-იორკი. თებერვლის 17. (მარტის 2). სოციალისტების ერთ ჯგუფმა მრავალ რიცხოვან მიტინგზე ერთხმად მიიღო რეზოლუცია, რომლითაც მოითხოვენ, რომ ამერიკის ყველა სოციალისტებმა ომს მხარი დაუჭირონ. ომი დემოკრატიის იდეალების ერთად ერთი ხსნელი საშუალებაა. კრებამ გაიზიარა ვილსონის ძიერ გამოცხადებული პრინციპები. რეზოლიუციაში, სხვათა შორის, ნათქვამია: სოციალისტები ჰგრძნობენ თავიანთ მოვალეობას მიძღვ რუსების წინაშე. ჩვენ უნდა ჩაუდგეთ მოწინავე რაზმად იმ ჯვაროსანთა გალაშქრებას, რომელნიც ამხედრდნენ ევროპის ცოფიან ძალღის წინააღმდეგ. ბიტინგის თავმჯდომარე უილიამ ედლინი, სოციალისტების თავმჯდომარემ. სხვათა შორის სთქვა: სიტყვებს ვერ ვპოულობთ იმ აღშფოთების გამოსახატავად, რომელსაც იწვევს ჩვენში გერმანელ ბანდების სიმხეცე რუსეთშიო.

უკანასკნელი ცნობები

ამიერ-კავკ. რკინის გზის უფროსი გზათა მიმოხვლის მინისტრს დეპეშით ატყობინებს: მარტის 13 ავაზაკთა ბრბოები კომლიარსა და ძეგამს შუა თავს დაესხნენ მატარებელს № 115. დაიჭრა მთავარი კონდუქტორი ზაგანაძე და მუხა-ასტაკ-ოღლი. გთხოვთ, მიიღოთ შესაფერი ზომები, წინააღმდეგ შემთხვევაში მოძრაობა იძულებული ვიქნებით შევაჩეროთ.

—

ეშელონის უფროსი ხანაშვილი განჯიდან მარტის 15 ამიერ კავკასიის მთავრობას დეპეშით ატყობინებს: გუშინ, დილის 10 ს. ჩამოვედით აქ ჩვენ შეგვაჩერეს უცნობმა შეიარაღებულმა პირებმა. 10 საათზე სიტყვერი ბრძანება მავიღეთ [illegible] ურუსის უფროსისაგან [illegible] პირით: ტვირთს გაგზავნა თბილისში არ შეიძლება, რადგანაც საჩაუამაშას ფრონტს ხელია იგივ. ჩვენ კატეგორიულად მოვახსოვეთ მთელი ქონების მოცემა და განვუცხადეთ, რომ წინააღმდეგ შემთხვევაში ზომებს მივიღებთ. გუშინ ეშელონის უფროსის დაუკითხავად ძალით ხანტენდანტს ბლატფორმასთან მატარებელი მოაყენეს. ჩვენ პროტესტი განვუცხადეთ, რაზედაც თოფის ხროლით გვიპასუხეს.

—

ინჟენერმა მალანიამ მარტის 15 სამმართველოსადმი შემდეგი ბრძანება გასცა: გზათა მმართველობის წევრებმა, რომელნიც ალმოსავლეთს გზებზე იყვნენ წასულნი, გამოარკვიეს, რომ გზების სრულ განადგურების გარდა, როგორც უფროსის ისე უმცროს აგენტების მუშაობა უწესრიგოდ სწარმოებს. უფროსები ხელებს იბანენ და არაფერში არ ერევიან. რაკი ამ ნაწილში შედარებითი სიწყნარე ჩამოვარდა ადიარებულია საჭიროდ მიიღონ შესაფერი ზომები წესიერ მოძრაობის აღსადგენად, რისთვისაც ყველა უფროს და უმცროს სალიანდაგო, სატვინიკო და საკომერციო აგენტებს ებრძანებათ თავ-თავიანთ ადგილებზე გაემგზავრნენ და ენერგიული ზომები მიიღონ სადგურების მოსაწყობად. მთავარმა სარკინიგზო კომიტეტმა აირჩია კომისია, რომელშიაც შედის: ესვანჯია, თეოფარია, შმაკოვი, რომელსაც ფართე უფლებები ენიჭება, სხვათა შორის უფროს და უმცროს მოსამსახურეთა დათხოვნა და დატუსაღება. კომისიის მუშაობას ხელმძღვანელობას გაუწევს ზემოხსენებულ კომიტეტის სატვინიკო კომისია. კომისიის მიზანია თავალყური ადევნოს აღმოსავლეთის ნაწილის გზებზე მუშაობას. რკინის გზის ყველა მილიციონერებმა უღრტვინველად უნდა აასრულონ ხსენებულ კომისიის წევრთა განკარგულებანი. ინჟ. მალანია სთხოვს ყველა აგენტებს კაბინეტის მუშაობისა ადარ დაკმაყოფილდნენ და ყოველგვარი ზომები მიიღონ მოძრაობის აღსადგენად.

რადიო-გიულეტენი

მოსკოვი. მარტის 14. ბოლშევიკთა გარეშე საქმეთა კომისარს ჩიჩერიანისაგან. თანახმად მე-3 მუხლის პუნქტისა რუსის მთავრობას ფინლიანდიიდან გამოჰყავს წითელი გვარდია და თავისი ჯარი და სწყვეტს ფინლიანდიაში ყოველივე აგიტაციას გერმანეთის წინააღმდეგ, ხელშეკრულების თანახმად. რაც შეეხება იარაღის გაზიდვას, რუსეთის მთავრობა ფინლიანდიაში იარაღს არა ჰგზავნის. ჩვენ მივიღებთ სასწრაფო ზომებს, რომ გამოვარკვიოთ, ვის და რა გზით შეაქვს იარაღი ფინლიანდიაში. რუსეთის მთავრობა აღნიშნავს, რომ ხელშეკრულება არა ჰგულისხმობს ფინლიანდიაში და რუსეთში იარაღის შეზიდვის აღკრძალვას და თუ იარაღის შეზიდვა ფინლიანდელების შინაურ საქმეებში ჩარევას ნიშნავს, მაშინ რუსეთის მთავრობას არ შეუძლიან არ აღნიშნოს, რომ ფინლიანდიის შინაურ საქმეებში ფართედ ჩარევა დაიწყო მაშინ, როდესაც გერმანეთის ჯარმა ალანდიას კუნძულების დაპყრობას მიჰყო ხელი, ფინლიანდიაში დესანტი გადმოსხეს, რამაც თავის დროზე ჩვენი და უკრაინის რადის პროტესტი გამოიწვია. მის მიღებისთანავე შეგვატყობინეთ: ხელშეკრულების რომელი მუხლის ძალით მიაჩნია გერმანეთის მთავრობას საჭიროდ ფინლიანდიაში იარაღის შეზიდვა.

მოსკოვი. ჩიჩერიანი, კარახანი.

—

** კონსტანცა.** მარტის 14. სევასტოპოლი. თბილისი. სასახლე. თქვენი დეპეშა მივიღეთ. ტყვეები სულანაში უნდა მოვიდნენ, რათა მიღებული ტყვეთა გაცვლა განვახორციელოთ.

ესპანეთის კონსული მენდი-კუტი.

ქრონიკა

თბილისი.

ეროვნული საბჭოს კრება. დღეს შუადღის 12 საათზე შესდგება საქართველოს ეროვნული საბჭოს კრება, განსახილველია საკითხები შინაურს ძდგომარეობის შესახებ და აგრეთვე საბჭოს სექციების მუშაობის მოწესრიგება. კანდიდატების დასწრება საეჭვოდებულია.

ახალი კოოპერატივი. ამ დღეებში დაიწყებს მოქმედებას ახალი კოოპერატივი „ძალა“. საწევრო გადასახადი 5 მანეთია, თითო პაი ერთ

ეროვნული ბიბლიოთეკა

25 მანეთი. წერილად ჩაწერა შეიძლება „საქართველოს“ რედაქციაში. წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში (ივ. ავალიშვილთან) და ერ. დემოკ. პარტიის თბილისის ცენტრალურ კომიტეტის ბინაზე (თამამშოვის ქარვასლაში, ყოფილ ძმ. ფორაქიშვილთა მაღაზიაში).

რკინის გზის მოძრაობის აღდგენა. ამიერ-კავკასიის რკინის გზის უფროსმა მარტის 15 საამართველოსადმი შემდეგი ბრძანება გასცა ტელეგრაფით: რადგანაც მოსალოდნელია მოძრაობის აღდგენა ადგილობრივ მცხოვრებთა გარანტიით ერეგან-კომარლიუს რაიონში მარტის 16-დან ინიშნება ერთი წყვილი სამგზავრო მატარებელები. ერევნიდან მატარებელი ჩამოდის 5 საათსა 3 წამს. კამარლიუში მიდის 6 საათსა და 35 წამს. კომარლიუდან გამოდის 7 საათსა და 10 წამს, ერევანში მოდის 8 საათს 45 წამს.

ბოლშევიკების გაზეთების დახურვა. ამიერ-კავკასიის მთავრობის განკარგულებით დაიხურა ბოლშევიკური გაზეთები; „კავკაზსკაია პრავდა“ და „ბანვორი“, სტამბებს წინადადება მისცეს ბოლშევიკური გაზეთები აღარ ბეჭდონ.

მარტის 12 მტკვრის პირას, ვერის ხიდის ქვემოდ ლოძოჩინეს მკვდარი კაცი.

ქართულ კლუბის წევრთა წლიური კრება 25 მარტსაა დანიშნული.

საზოგადოებანი და კრებები

ეროვნულ საბჭოს სატენიკო სექციაში სამშაბათს 20 მარტს საღამოს 6 საათზედ ფრეილინის ქუჩა № 11 შესდგება კრება სატენიკო სექციის რომელზედაც ინჟენერი გრ, გეგეჭკორი წაკითხავს მოხსენებას ბორჯომის მამულის სამრეწველო დაწესებულებების მდგომარეობაზედ. კრებაზედ მოწვეულნი არიან ეროვნულ საბჭოს სხვა სექციებიც დასწრება შეუძლიან სექციის არა წევრთაც.

რკინის გზებზე ქართ. მოხამსახურეთა კრება დანიშნულია კვირას, 18 მარტს, დილის 12 ს. სხვათა შორის განხილული იქნება კავშირის წესდების პროექტი.

პარტიული ცხოვრება

თბილისის ცენტრალი კომიტეტი გადავიდა ახალ ბინაზე—ერევნის მოედანზე, თამამშოვის ქარვასლაში, ყოფილ ძმ. ფორაქიშვილთა მაღაზიაში. ბიური დიაა ყოველ დღე, დილის 11 ს. ნაშუადღევის 3 ს-დე და საღამოს 5—7 საათამდე.

საინგილოში

საინგილოს გაჭირვებულ მდგომარეობაზე ბევრი რამ დაწერილა, მაგრამ ამ კუთხისათვის არავის მიუხედია და მინებებული ქვეყანა ავაზაკურ ბრბოთა სათარეშოს ასპარეზად გადაქცეულა. საინგილოს საქრისტიანო ნაწილი რეოლუციის დაწყებისთანავე ნამდვილ დარბევას განიცდის მაჰმადიანებისაგან. ამ აწიოკებაში განსაკუთრებული „დავწლი“ მიუძღვის ნუხის მაზრის მცხოვრებ თათრებს. ინგილო-ქრისტიანები ემუდარებოდნენ საქართველოს ეროვნულ საბჭოს და ამიერ კავკასიის მთავრობას მიეღოთ ზომები, რომ აღვირ-ახსნილ ნაძირალებს მთლად არ ამოეჟლეტათ ერთი მუჭა ქართველობა მავარდნილა ხხარეში, მაგრამ, მათდა საბედნიეროდ, ინგილოებს მოქმაგე არ აღმოუჩნდა.

თავის თავზე მინებებულმა ინგილოებმა გადასწყვიტეს თავდაცვისათვის მიემართათ და ამ მიზნით განიზრახეს მილიციის შედგენა. ამას ჯინად თბილისში ჩამოვიდა ინგილო-ქრისტიანების საგანგებო დელეგაცია, რომელსაც დიდი ხელწნა-მუდარის შემდეგ მუშათა და ჯარის კაცთა საბჭოს აღმ. კომიტეტის განკარგულებით მიეცა 100 თოფი ბერდანის სისტემისა ზემოაღნიშნულ მიზნისათვის.

დღეს ეროვნულ საბჭოს მოუვიდა შემაძრწუნებელი ამბავი: ალაზნის გაღმა სოფელ ალმალოსთან ინგილოებს თავს-დასხმიან მაჰმადიანები, რომელთაც არამც თუ ნება-დართული იარაღი წაურთმევიათ მათთვის, მთლად გაუცარცავთ საბრალო გლეხები. ალსანიშნავია ის გარემება, რომ ინგილო-დელეგატებს თან ახლდათ შესაფერი მოწმობანი ეროვნული საბჭოსი, ამიერ კავკასიის კომისარიატისა და ცენტრის აღმ. კომიტეტისა. რას ნიშნავს ეს? ნუ თუ მოსათმენია ამგვარი თავხედობა და საზიზღრობა? დროა მმართველობამ ახლა მაინც მიიღოს ზომები, რომ ყაჩღები ალაგმულ იყვნენ, რომ მდიდარი საქართველოს კუთხე მთლად არ გადაგდურონ ბარბაროსებმა... მაჰმადიანთა ეროვნულ საბჭოს ჰქართებს იქონიოს ზეგავლენა, ხდებოდა, ამის მიზეზი იყო უცხო საბელმწიფოს მატონობა და ჯარის შემადგენლობის სიჩრელე. ახლა ბათუმის დამდეელი ჯარი მხოლოდ ქართველებისაგან შესდგება.

იხმაილ კაიკაციშვილი.—სომხებს და თურქებს ერომანეთში სისხლი აქვთ. სომხები ჩვენ თურქებად ვეთვლიან. ვეშინია, სომხის ჯარისკაცებმა პროვოკაცია არ მოგვიწყონ. თუ ეს მოხდა, ჩვენ იძულებული ვიქნებით იარაღით თავი დავიცვათ, ხოლო ეს დანაშაულობათ არ უნდა ჩაგვეთვალოს.

თავმჯდომარე. (მიმართავს დელეგაციას). ამგვარი მავნე ხალხისაგან თქვენ, ქართველებმა უნდა დაგვიცვათ თუ ეს ასე იქნება, ჩვენ ფიცს გაძლევთ, რომ თუ ვინიცობაა ოსმალებმა გაიმარჯვეს, თავს გამოვიდებთ, რომ ქრისტიანი ქართველები დავიცვათ.

ხუსეინ ალა ხალვაში.—ამპარლებს ჩვენ ჩამოვმორდით მას შემდეგ, რაც იმათ გვ ღალატეს. სამწუხაროდ, გუშინ ბათუმიდან გამოგზავნილმა ჯარის კაცებმა ორ ალაგას ჩხრეკა მოახდინეს. ჩვენ გვინდა გავიგოთ, ვინ გვიწყობს ამ პროვოკაციას? ამას გარდა კიდევ ჩვენი ცხვრები დაუკავებიათ გურიაში. რატომ გვიშვრებიან ყოველივე ამას?

ხანან თბილაიშვილი. ამას წინად დელეგატთ ქობულეთიდან წავედით ბაკურაში. ოქ ვნახეთ ჩვენ ოსმალეთის აფიცერი. რომელმაც გვითხრა, რომ ის გერმანიაში ნასწავლია. ქობულეთმა იარაღი უნდა მიიღოს ჩვენგან და გვერდში ამოგვიდგეს. ჩვენ უპასუხეთ: „ჩვენ ერთი მხრით გვაკრავს საქართველო, მეორე მხრით ბათუმის ციხე-სიმაგრე, მესამე მხრით ზღვა, ხოლო მეოთხე მხრით მთები. თქვენ გურჯებს გვიწოდებთ და ამავე დროს გვეუბნებით იარაღი ავიღოთ და ქართველების სისხლი დავდვაროთ. ჩვენ გადაჭრით გეუბნებით, რომ ჩვენ ვართ გურჯები და ქართველების სისხლს ვერ დაეღვრით. ამავე დროს არც თქვენ გაგიწევთ წინააღმდეგობასთან“. მე,—განაგრძობს ორატორი, ვერ გავხდები ბაკურების ამხანაგი, იმიტომ რომ მე იქ დავინახე ძველი წესწყობილება. საწყალი, გატყავებული ხალხი მონურათ ქედს იხრის ჯამალ-ბეგის წინაშე. მე ჩემი თვალით დავინახე, ჯამალ-ბეგის დამქაშები როგორ აწვნიდენ სილას ბაკურებს. მოხუცებულნი გვეუბნებიან, თითქო რუსულის დაცვის მიზნით საჭირო იყოს ოსმალეთთან შეერთება, მაგრამ მე მოუწოდებ ახალგაზრდებს ნუ დაუჯერებთ მოხუცებულთ, შეეერთდეთ და გვერდში ამოგვიდგეთ ჩვენს მოძმე ქართველებს. (ტაში, მოხუცთ უკმაყოფილება ფტყობა).

ოსმან ბახილაძე. ვიცით, რომ ჩვენ და ქრისტიანი ქართველები ძმები ვართ. თათრული ჩვენ არ გვესმის. ჩვენი სამშობლო ენა ქართული ენაა. გეთანხმებით, რომ ოსმალეთი წაგვართმევს ჩვენ თავისუფლებას. ჩვენ არ გიღალატებთ, მაგრამ თქვენც დაგვიფარეთ ყოველგვარი პროვოკატორებისაგან.

სულეიმან-ალა მეწელ ოღლი. ჩვენგან თქვენ სრული იმედი უნდა გქონდეთ. ჩვენ ა და ბაკურას შორის დიდი განსხვავებაა. ჩვენი ხალხი უსწავლელია. ჩვენში რომ მეტი სკოლები ყოფილიყო, ეხლა ამდენი ლაპარაკი აღარ დაგვჭირდებოდა. ეხლა თქვენგან მოველით ნუგეშს და შველას. გვიჩვენეთ ადგილი საფრთხის დროს სად დავიხსნით ცოლშვილი. ჩვენ ქრისტიან ქართველებს ვერ მოვშორდებით. და თუ გვიჯობეს ოსმალებმა, ჩვენი საქმე წასულია. გთხოვთ დაგვ ფაროთ როგორმე ომის საშინელებისაგან.

ბენია მარგალიტაძე. ცხვრების დაჭერის ცნობას ჭორებს უწოდებს და მოუწოდებს ნუ წამოეგებიან პროვოკაციის ანკესზე.

გერასიმე რამიშვილი. გურიისა და თქვენი ინტერესები გადაკვეთულია ერთმანეთში. გვაქვს ერთმანეთში მისვლა-მოსვლა. ცუდ კაცებს ჩვენშიც სურთ წყალი აამღვრიონ. საჭიროა ყოველივე ცნობას ფრთხილათ მოვეკყრათ და უცებ არ დავიჯეროთ იგი. თქვენი პასუხით ნასიამოვნები ვართ და გადავცემთ გურულებს, რომ თქვენგან ღალატი მოსალოდნელი არ არის.

ხულეიმან ალა ჭყონია—გაკვირვებას გამოსთქვამს,—რათ დასჭირდათ გურულებს დელეგაციის გამოგზავნა. გურულებისადმი ქობულეთის ერთგულებაში ეჭვი არ უნდა შეტანილიყო. ქობულეთი თავს არ შეირცხვენს გურულების წინაშეო.

ნური-ეფენდი ჯიჯავაძე—მიმართავს კრებას თბილისელი ფრაზით, რომლის შინაარსი შემდეგია: „როდესაც ერთად მოვიდეპარაკებთ, ყველანი თანახმანი ვართ, ხოლო როდესაც დავიშლებით, დაგვავიწყდებიო“. მოუწოდებს კრებას არ დაივიწყოს დდევანდელი სიტყვები, მოლომდის მტკიცედ დაიცვენ თავისი ადგილი. ითხოვს, რომ ქობულეთის ხალხი ღალატს არ ჩაიდენს.

ხუსეინ ცივაძე—ადნიშნავს, თუ როგორ აწუხებდენ მათ ძველი მთავრობის დროს ადგილობრივი ბერძნები და სომხები. ითხოვს ქართველებისაგან დაიცვან ქობულეთელები ამ ხალხთა შეეიწროებისაგან.

მემედ გოგიბერიძე—(ადგილობრივი კომისარი), მტერი ბევრი გვყავს, მაგრამ ნუ შეგვეშინდება, რადგან სათავეში ჩვენი ძმები, ქართველები არიან. ესენი დაგვიცავენ ყოველგვარ პროვოკაციისაგან. ჩვენ ერთგულად უნდა ვიყოთ ქართველებთან, არ უნდა გავწყვიტოთ ისტორიული კავშირი. გაუმაგრდეს ქართველებთან კავშირს. (ტაში).

ერთი ჯარისკაცი განმარტებას იძლევა მოხდარ ჩხრეკის შესახებ. კრების ნაწილი ითხოვს გამომძიებელს ამის მომწყობი „პროვოკატორები“.

ორატორების უმრავლესობა იმ აზრს გამოსთქვამს, რომ ისინი აქტიურათ ვერც ერთ მხარეს ვერ დაეხმარებიან. მაგრამ ქართველებს არ ღალატებენ.

დასასრულ ლაპარაკობს რაფიელ ჩიხლაძე. ახსნა-განმარტებას იძლევა ზოგ შეკითხვებზე. „არავინ იფიქროს, ამბობს ორატორი, თითქო ჩვენ აპარლებს ვუპირდაპირებდეთ. ჩვენ ისე უნდა მოვიგვაროთ საქმე, რომ ჩვენმა მტრებმა ასეთი დასკვნა არ გამოიყვანონ. ჩვენ უნდა ვეცადოთ, რომ აპარა ჩვენთან იყოს. თუ ბნელი პირები შეაცდენენ ხალხს, ჩვენ საკმე გვექნება იმ მოღალატეებთან და არა მთელ ხალხთან. ბნელი პირები ყოველგან არიან. ჩვენ უნდა ვეცადოთ, რომ ეს ბნელი პირები მზის სინათლეზე გამოვიყვანოთ. ოჯახშიც არის მახინჯი. ერთმა პირმა რომ დაიაშავოს, მთელი ხალხი რა შუაშია! ასეთი პირები სამარცხვინო ბოძზე უნდა გავაკრათ.

ლდეს მთელი საქართველო ბათუმს აწყდება. ყველას პირზე აკრია: ან სიკვდილი, ან გამარჯვება! დელეგაცია, გახარებულია თქვენი პასუხით, წავა, საიდანაც მოვიდა და თქვენს პასუხს გაზეთების საშუალებით გადასცემს მთელ ხალხს. გისურვებთ ძმური კავშირის საჭიროების შეგნებას და გამარვებას (ტაში).

ქობულეთმა გამოსთქვა თავისი გარკვეული სიტყვა და იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ ეს სიტყვა არ იქნება მარტო სიტყვა, არამედ საქმედ იქცევა. ამისი დამამტკიცებელია მოხუცი ქობულელის ჭაღარა, რომელსაც ჩვენ ძლიერ ვენდობით.

დამხწრე.

ქართველ ქალებს

მოწოდება ქართველ ქალთა ყრილობის მომწვევ საპარტიათაშორისო და ქალთა კავშირების ბიურო-საბან

ქართველო ქალებო! როდესაც ჩვენი ბიურო არსდებოდა, მიზნად ისახავდა ქართველ ქალთა ყრილობის მოწვევას. ამ ყრილობაზე უნდა განხილულიყო და შემუშავებულიყო რეგულიაციით მოპოვებულ ქალთა უფლებების განმტკიცების საქმე ცხოვრებაში და ქალთა მდგომარეობის გაუმჯობესობა თავისუფალ სამშობლოში. უნდა გარჩეულიყო საკითხები: დედობის დაცვისა, ქალთა შრომის ყველა დარგების გათვალისწინება და ორგანიზაციებისა, ჩვენი ქვეყნის სამოქალაქო კანონმდებლობის შეცვლა ქალთა უფლებების სასარგებლოდ და სხვა მრავალი ქართველ ქალთათვის ფრიად მნიშვნელოვანი და საჭირო საკითხები უნდა გაერჩია და გადაეწყვიტა ამ ყრილობას. მაგრამ ახლა დადგა წუთი, როდესაც ყველა საკითხი უნდა გადაიდოს. უნდა გადაიდოს იმ საშინელი საბედისწერო საკითხის წინაშე, რომლისაგანაც დამოკიდებულია სამშობლოს, თავისუფლებისა და ერის ყოფნა არ ყოფნის საქმე. დიდი უბედურება მოგვადგა კარს. შეიძლება ახლოს არის ის დრო, როდესაც ჩვენ ერს მოუხდება სამკვდრო-სასიცოცხლო ბრძოლაში ჩაება!

ქართველო ქალებო, ეს დრო გავალებთ გახდეთ თქვენი ქვეყნის ღირსეული მოქალაქე—ღირსეული შვილი თქვენი ერისა. იმ დროს, როდესაც თქვენ ქმრებს, ძმებს და შვილებს სამშობლო მოუწოდებს მეომართა რიგებში, როდესაც შესაძლებელია ჩქარა, დაიღვაროს იმათი სისხლი სამშობლოსა და თავისუფლებისათვის, მიეშველეთ იმათ. შესწირეთ მთელი თქვენი ძალდონე მშობელი ერის თავდაცვის საქმეს, მის სიცოცხლეს, მის მომავალს. დღე, ყოველი თქვენი ფიქრი ამ განსაცდელის ჟამს ეკუთვნოდეს სამშობლოს თავდაცვა—მთელი თქვენი ძალღონე საქართველოს ხსნას.

ჩვენს ბიუროს, რომელიც შესდგება საქართველოში ყველა მომქმედ პოლიტიკურ პარტიათა და ქალთა კავშირების წარმომადგენელთაგან, არ შეუძლიან გულგრილად უყურის ასეთს დიდ ეროვნულ უბედურებას და გადაწყვიტა იკისროს მთელი რიგი პრაქტიკული მოქმედებისა სამშობლოს დაცვის საქმეში დასახმარებლად. საჭიროა სახსრის გამოძებნა თავდაცვის საწარმოებლად და თვით ქალთა ორგანიზაციების შესანახად. არა ერთხელ უკისრნია ქართველ ქალს დახმარება გაეწია სამშობლოსთვის სხვადასხვა სახით. არა ერთხელ გაუწირავს მას თავი, საყვარელი სამკაულები და შრომა. და თუ ასე ხდებოდა წინად, ახლანდელ არა ნაკლებ გაჭირვებულ დროს, კულტურულად უფრო მაღალ მდგომარე ქალმა უნდა გაამოიჩინოს მეტი უნარი. მთელი საქართველოს ახალგაზდობა სამშობლოს დასაცავად

პატარა ფეილეტონი

წინანდელი—ეხლანდელს სდერს

ესე უსტარი ქართული, პროზითგან ნათარგმანები,
მის მარგალიტი-სიტყვები, ხელის ხელ საგოგმანები,
ვპოვე და ლექსად გარდავსთქვი, ჭქმენ საქმე საკუბმანები.
კ. ბ.

მოქალაქენ! სადილზედა მიწვევთ... დიდათ გმადლობთ!..
ვერა ვბედავ, რადგანაცა ადარც ეხლა ვბადლობთ:
ამ ერთის წლის წინად გთხოვეთ მეც სადილად თქვენა,
მეგობრულად, გულწრფელადა.—მოწამეა ზენა!
ჩიხირთმა და ჩახოხბილი, ღვინო, დორის მწვადი...
ამგვარ რასმე ვინ უარჰყოფს ძუ იყოს გინდ ხვადი?!
თქვენ წერილით მიპასუხეთ და.. პირს მეცა კატა!
იმ წერილსაც ზემოდ აზის შარშანდელი დატა.
შინაარსი: „მოწვევაზედ უარს ვაცხობ მტკიცედ!
ჩემსა გრძნობას პროლეტარულს ამით სილა სტკიცეთ!..
ჩვენ საერთო ნეტა რა გვაქვს? ვინ თქვენა და ვინ მე?
თქვენ—ბურჟუა, ფეოდალი. მე კი—მუშა ვინმე!..
დიდებული ხარისხი გაქვთ, მუქთა ხორას ღაპი!..
მე კი შრომა წვალებაში მოჭრილი მაქვს ჭიპი!
მეშინიან არ გავთხუპნო თქვენ დარბაზის პოლი,
შეგაწუხებთ ჩემ იაფის თუთუნისა ბოლი!“..
და ამგვარი სხვა ეწერა კიდევ ბევრი რამე!
ჩემს სახეზედ ჩამოინისდა წყენის, ჯავრის დამე...
მეც კალამსა ვსტაცე ხელი და მოგწერეთ ესა:
„მეგობარო, ძრიელ სცდებით, ვფიცავ ნათელ მზესა!
ფეოდალის რა მაცხია მე ტიტულის მეტი?!
ვაზს ვინ სჩიოის, მაშაგია ერთი მაინც კეტი?!.
არა მყავს მე ცხვარი, ძროხა, დინგმაგარი ღორი...
ცივ გომბორის მთაზედა მაქვს დესეტინა ორი—
საძოვარი უბადრუკი... ვფიცავ მაღალ ალლახს—
არ მეყოფა ნახევარ დღეს თვით რომ ესძოვდე ბალახს!
რის ბურჟუა, რა ბურჟუა?! ქარხნები მაქვს თუ რა?
ყოველ დღიურ მონაგარსა სეეცხლავს კუჭის ქურა!
სამსახურის კენწეროსკენ მდგარი ჩემი კიბე
თუ შეინძრა—ნახეთ მაშინ ჩემ შაღვართა ჯიბე,
ეხლაც ისე ცარიელი, ვით... მინისტრის თავი!
ფეოდალის და ბურჟუის ვერ მიშველის კვი!..
თქვენს ეშმაკსა პროლეტარულს შეეფურთხეთ!.. ბელით,
ვით ქართველსა, სწორი-სწორსა, პურითა და ყველით!“
ასე გწერდი... პასუხიც კი არ მაკადრეთ!. რატომ?!
და ამგვარად ის სადილი მე შევჭამე მარტომ!..
ამ ერთი წლის ქარიშხალში დრომ იცვალა ფერი:
იალბუზი ქვე დაემხო, იალბუზობს სერი!
დიდრონები, ბობოლები ჩამოვარდნენ ტახტით.
მეც დავეშვი სწრაფად თავქვე, თქვენ კი მაღლა ახტით!
მთავრობისა სადავეები აწ გიჭირავთ ხელში,
მე კი ბედმა მომამთავსა თავგვის სორო-ხვრელში!
ყოველს თქვენსა სიტყვას ხალხი ისმენს ტაშის ცემით,
იმას სიტყვას თუ მე ვიტყვი—გამხდეთქამენ ცემით!
თქვენი პალტო უთქვენოთაც შვენის თავის თავად,
ჩემი პალტო ლაქებისგან იქცა... ეეფხვის ტყავად!
გიბრეკიალებთ ოქროს ძეწკვი, ჩეკმები—ხომ რადა!
პირდაღრენილ ნიანგის თავს მიგავს კოვლი წადა!
თქვენ დაფრენთ ავტომობილს ულაზეის გრეხით—
მე... ტრამვაის ვაგონშიც კი ვერ ჩავმდგარვარ ფეხით:
ვიდაცაზე, რაღაცაზე ვკიდივარ თუ ვწევარ...
და უფრო კი ამ ჩემს ფეხებს *) პასეიონად ვყევარ!
რა გასუქდით! ერთის ნაცვლად ეხლა თქვენ ხართ წყვილი!
მე კი ღაპი სულ დამედნო, ვით გამთბარი ცვილი!
მაძღარს, გამთბარს, თქვენ გაძინებსთ მარსელეზის ნანა,
მე... პურის და შაქრის ბარათს გადავყევი თანა!
მდიდარი ხართ ფქვილით, ღვინით, ჩიხირთმითა, მწვადით...
მე კი კუჭი მეფხრიწება ქვიშა ნარევ მჭადით!
ვით გეწყინთ სადილზედა, თუმც მადა მაქვს დიდი?
ჩვენ შორის ხომ ჩატეხილი ეხლაც არის ხიდი!
თქვენ ვეზირი, დიდებული, ლადი და ნეტარი—
მე კი ყველა პროლეტარზედ უფრო პროლეტარი!
რათ ჩავაგდო განსაცდელში თქვენ დარბაზის პოლი?
შარშან ეს სთქვით... აწ მე ვამბობ... შეეცვალეთ როლი!
ჩემსა თუთუნს სურნელი აქვს მეტის მეტად მხრჩოლი.
იმას ძრიელ ემგზავსება ბუხრის მწარე ბოლი!..
უკაცრავად! შეგაწუხეთ წერილითა გრძელითა...
ისადილეთ არხეინად, მე კი... ნუდარ მელით!
ისარგებლეთ თქვენთვის კარგად მბრუნავ ბედის ჩარხით,
მე კი ყველა „კონტრ“-ის ცოდვებს მოვიხსნიდ მარხვით!

კ. მაყაშვილი.

*) ეს არა პარლამენტარული სიტყვები ნახმარია დედანში.
კ. ბ.

პოტრუჩიკი გიორგი დავითის ძე ცინცაძე

გმირულად დაღუპული 2 თებერვალს 1918 წელს.

პორუჩიკი გიორგი (გიგუშა) დავითის ძე ციციშვილი დაიბადა სოფ. ქვემო ხვედურეთში, 6 ნოემბერს 1898 წ. სწავლა მიიღო თბ. საკულტურო სატენიკო სასწავლებელში და შემდეგ საუკეთესოდ დაამთავრა თბ. პრაპორშჩიკთა პირველი სასწავლებელი. სწავლის დამთავრების შემდეგ იგი დანიშნულ იქმნა თურქესტანის მეთექვსმეტე პოლკში და მთელი ომის განმავლობაში ბრძოლის ველზე იმყოფებოდა. ერთგულ ნაწილების შედგენისა და რუსების ეშელონების წასვლის შემდეგ ახალგაზდა პორუჩიკი გ. დ. ციციშვილი ბრუნდება სამშობლოში და მეშვიდე ქართულ პოლკში ეწერება. აქედან პოლკი ჰგზავნის მას ყარსში. ყოველ დავალებას ბრწყინვალედ ასრულებს და ბრუნდება თბილისისკენ, მაგრამ ბორჩალოს მიზრაში მას ავაზაკთა ბრბო ესხმის თავს და მოჰკლავენ კიდეც...

ამიერ-კავკასიის სეიმში

ამიერ-კავკასიის მორიგი სხდომა დანიშნულია დღეს დილის 11 საათზე. დღის წესრიგის პროექტი ასეთია: ნაკაზის პროექტის განხილვა და დამტკიცება და ქალაქის სათვითმართველობო, საბინაოთეკო, საიუბილეოთეკო და სარკინიგზო კომისრების არჩევა.

სეიმის პლენარული სხდომები მოხდება კვირაში ორჯელ; სამშაბათობით და შაბათობით. განსაკუთრებულ შემთხვევებში სასწრაფო და საგანგებო სხდომებიც დაინიშნება. სეიმის სხდომები მუდამ დილის 11 საათიდან დაიწყობა.

კავკასიელ გოლუბევიჩების ხელში

კავკაზიდან იუწყებიან: ქალაქში ბოლშევიკებმა ხელთ იგდეს უფლებამოსილება. ეს მოხდა უშტეს ად აღგილობრივ ძალების მიერ. თუმცა მათ დიდ დახმარებას უწევდნენ ბოლშევიკურად განწყობილი ჯარებთა ნაწილები. სამხედრო გზაზე მიმოსვლა შეწყდა. კავკაზიდან თბილისისკენ მომავალი მგზავრები ფასანაურიდან უკან დაბრუნდნენ.

ბაქოში

ბაქოში უფლებამოსილება ბოლშევიკების ხელშია. ქალაქში მდგომარეობა მეტად გამწვავდა. ბოლშევიკები ჯერჯერობით არ მიმართავენ რეპრესიებს. ცდილობენ ყველა ორგანიზაციები მათ იგდონ ხელთ უფლებამოსილება. ბალახანის და საბუნჩის სამრეწველოებში მუშაობა გრძელდება; თუმცა ხელნაბულ სამრეწველოებშიც განწყობილება მწვავდება—უმთავრესად ეროვნულ ნიადაგზე. რუსები სამშობლოში მიეშურებიან. სამხედრო და სავაჭრო გემები ბოლშევიკების ხელშია.

გურია-ქობულეთი-აჭარაში

(დასასრული)

იულო რამიშვილი (გურიის დელეგატი). გურულები არ მოითხოვენ თქვენგან იარაღით დახმარებას. იმითი სურვილია, რომ თქვენ არ გვიღალატოთ. თუ გულში ღალატი გიძევთ, ბარემ ეხლა გვითხარით, თორემ ეხლა რომ ერთგულება შემოგვფიცოთ და შემდეგ გვიღალატოთ, ეს საშვილიშვილო მტრობას დასთესს ჩვენ შორის.

თავმჯდომარე. თუ ვინმე მოღალატე გამოვა, იმას ჩვენ თვითონ ავლაგმავთ.

ისმაილ კაიკაციშვილი. გურულებთან ჩვენ ბევრი საერთო გვაქვს. ისინი ჩვენი ძმები არიან. მხოლოდ ჩვენ გვაფიქრებს აპარლების ყოფა-ქცევა. ვიი, თუ მათი ღალატი ჩვენ დაგვაბრალონ, როგორც ამას ძველი მთავრობა ჩადიოდა.

ამირეჯიბი. ჩვენ აპარას და ქობულეთს ერთი-მეორეში არ ეურევი, აპარლების დანაშაულობას ქობულეთს არავინ არ მოვაბეჭვებ. თუ ეს წინეთ ასეა, ეხლა ამდენი ლაპარაკი ფილიყო, ეხლა ამდენი ლაპარაკი

ნარჩლს აისხამს და საჭირო ყოველ დარგში მათი ადგილი დაიჭიროს ქალმა, რომ სოფელს არ მოაკლდეს ცხოველმყოფელი კულტურული ძალა და ბავშვებიც არ შეფერხდნენ განვითარებაში. უნდა შეგძლოთ გვანთავისუფლოთ ყოველი მამაკაცი თავდაცვისათვის და მათი ადგილები ჯარის ზურგში უნდა შევავსოთ მომზადებული ქალებით. დიდი შრომა იქნება ამისათვის საჭირო. ამიტომ საჭიროა მტკიცე შეკავშირება ყველასი. საჭიროა ყველა ქალაქსა და სოფელში დაარსდეს ქალთა კავშირები. ამის განხორციელებას ფიქრობდა ჩვენი ბიურო, მაგრამ დროს გაგვისწრო. ორგანიზაციულად შეკავშირება უფრო საჩქარო გახდა და მაშასადამე თვით ადგილობრივმა ქალებმა უნდა იკისრონ შეკავშირება და ორგანიზაციების შეკვრა. საჭიროა რაც შეიძლება მალე დაარსდეს ყველგან ბიუროები და მისამართები შეგვატყობინონ. სამწუხაროდ ყოველივე ეს ისე სწრაფად არ შესრულდება და ცხოვრება კი მოითხოვს დასმული გვგშის განხორციელებას შეუდგეთ ნაწილობრივ მაინც.

ამ წუთს მორიგი და შეტად საჩქარო საქმე საწყობებში მუშაობაა—შეომართათვის ტანისამოსის გადარჩევა და მოწესრიგება—შეკვრა-გადაყვანა. მასალა ბევრია, მხოლოდ მუშა ხელია საჭირო. ნუ დაიშურებთ ამ ხელებს თქვენი ერისათვის. შეუმოსავად არ შეიძლება შესდგეს ჯარი. ქვეყნის დაცვა კი შეუძლიან მხოლოდ ჯარს. ტანისამოსი ტყვია-წამალზე ნაკლებ საჭირო როდია ჯარისათვის.

მაშ დაეხმარეთ მას!

თუ ომი აუცილებელია, თუ სხვა გზა არ არის ჩვენი ერის ყოფნა არ ყოფნისათვის, თუ ესოდენ მსხვერპლის გადებას კისრულობს სამშობლო, ჩვენც მწარე გრძნობით მაგრამ მაინც მხარში უნდა ამოუდგეთ ჩვენ მეომრებს, იმათთან ვიყოთ და დავეხმაროთ სამშობლოს დაცვის საქმეში, უნდა გვახსოვდეს რომ ყოველი საათი მუშაობისა აძლიერებს იმედს ჩვენი ერის თავისუფლებისა და ბედნიერებისას.

დაყოვნება შეუძლებელია.

მაშ შეუდგეთ საქმეს!

ყოველი ქალი მოვალეა თავისი წვლილი შემოიტანოს ამ საქმეში. არავის არა აქვს უფლება განთავისუფლდეს შრომისაგან.

მაშ მომართეთ ბიუროს, ჩაეწერეთ და სამშობლოს განკარგულებაში ჩარიცხეთ თქვენი თავი.

სამუშაოდ მსურველთ შეუძლიანთ ჩაეწერნონ თამარ ჩიჯავაძესთან, დილით, 11—12 საათამდე. ვერა, ოლდას ქ. № 52 და საჩიე ძმურ ნუგეშში გოლოვინის პროსპექტი.

ბიურო.

ჩვენი განაცდელი

დდეს ის მომენტია, რომელსაც შეუძლიან საქართველოს ბედ-იღბალი ან ავად გადასჭრას, ან კარგად, ან სამუდამოდ აჰკავოს იგი დედამიწის ზურგიდან, ან მუდმივად დაამკვიდროს, გაჰფურჩქნოს და სხვა ერთა შორის სწორ-უფლებიანი დამოკიდებულება შეუქმნას.

რუსეთის დიდ რევოლიუციის დადუპვამ საქართველოც განსაცდელში ჩაგდო; ქარიშხალივით ატეხილი ანარქია ჩვენსკენაც გადმოვარდა და მთელი ქართულ-კავკასიის ეშვიდობიანი მცხოვრებნი აოწიოკა, ერთმანეთი ამოაყლეტინა; სამართლიანი უფლება მოსპო და ტლანქი ძალა გაამეფინა, სიტყვისა და საქმიანობის ხალისი მოსპო და ტერორი გაამეფა; მოსაწყობად განმზადებული მთავრობა აწეწ-დაწეწა, თავ-გზა აურია და შინაურ მმართველ-გამგეობის საქმე დიდი ხნით უკან დასწია! ამ გარემოებამ ოსმალეთი გააამხნევა—ძლიერ ჭამუკად გარდაჰქმნა, საქართველოს სანაპიროებს დარაზმული ჯარი მოაყენა და მოურიდებლად მისი კარების გასაღები მოითხოვა, წინაადმდეგ შემთხვევაში ომს დაგვიმუქრა და კარების ძალით ჩაკეტვას შეუმოგვპირდა.

ვინ არ იცის, რომ დასავლეთით ბათუმის და ალმოსავლეთით ყარსის დაკარგვა დიდ ზიანს მიაყენებს ჩვენ ქვეყანას და უკარებო შინობას დაამგავსებს! ბათუმის დაკარგვით საქართველოს ადარ ექნება შავ-ზღვაზე სანავსადგური ქალაქი და მით მოუსპობს მას თავისუფალ მსველობას და უცხოეთთან ვაჭრობა-ურთიერთობის წარმოებას, დაამორჩებს ზღვას და არ მისცემს ნებას ზღვაზე თვის საკუთარი ფლოტი იქონიოს; ყარსის ჩამოცლით საქართველოს ჰკარგავს ალმოსავლეთით მთელ თავის სიმაგრეს და ზღვა ყაჩაღთა ბრბოს დაუსრულებელ საჯირითოდ და მუდამ ეშმს მათის დევნარბევით სული ექნება გამწარებული.

ერთი სიტყვით, ყარს-ბათუმის დაკარგვით საქართველოს ირგვლივ კარები ეხსნება და მით ეცლება მკვიდრი ნიადაგი დამოუკიდებელი არსებობისა.

ოსმალეთის ასეთმა უსამართლო მოთხოვნილებამ ჩვენს წინამძღოლებს სამუშაო გვგმა შეუშალა და ფრიად ბევრი რამ ქართველურების ჩამოთვლა შეიძლებოდა, მაგრამ... ჯერ ეს ვიკამათოთ. ჰო, კიდევ ისაა საინტერესო, რომ დისერტაციის დასაცველად თურმე დიდის ამბით ემზადები. უკვე გარდაუცია სორბონაში განსახილველად. თუ ვნახეთ, უეჭველად შენს ამბებსაც გადაეცემა და გავახარებთ. პარიზში კიდევ სამი დღით ვარჩევთ და შემდეგ ან ჟენევის ეშვეთ, ან ლონდონს. ბერლინიც მინდოდა ნახვა, მაგრამ ლეო ფრანგი პატრიოტია. მეუბნება: გერმანელებს ვერ ვითმენ, ესენი განათლებული ბარბაროსები არიანო...“

კიდევ ბევრს რამეს აცნობებდა წერილით მერი, მაგრამ გაკვრით ამ გულუბრყვილოდ გადმოცემულმა ამბებმაც დიდად შეაშფოთეს მალი.

— ჩამოვა.. ჰო, ჩამოვა... ნეტავ როდის?

მიუთმენლობა ჰკლავდა, მაგრამ ისიც აღანიშნავდა, რომ რამდენადაც ეწერაფებოდა მის ჩქარა ჩამოსვლას, იმდენად უფრო უცხოელდებოდა სურვილი, რომ კიდევ დიდხანს, ძალიან დიდხანს დაჩენილიყო, თუნდაც სულ არ ნოყიერდნა მას სამშობლო ქვეყნისაკენ.

ამასობაში დაიწყო შემოდგომის წვიმიანი დდეები. განუწყვეტლივ სტირდა ცა. მალი საოგულოთან ატარებდა დდეს და აქედან გაჰყურებდა ფერთა და ხმების მონოტონურ ლეგა სურათებს. სულიერად მოქანცული ამ მყუდროებით იბრუნებდა თითქოს ძალონს. თითქოს შეეჩვია კიდეც ბუნების მელანქოლიურ ნოტებს. ადარ ეშურებოდა გაზაფხულს. მისი გახსნება ერთგვარს ერუანტელს ჰგვრიდა. არ ჰსურდა, რომ შემოდგომის ჯადოთი მიძინებულს გრძნობებს გაჰღვიძებოდათ გაზაფხულის ყვავილებთან ერთად, რომ სიცოცხლის პაემანზე პანის ქორწილში აცეკვეთ არ გაეხმოთ ზისი „ჩერქეზი“. ახლოდ ერთხელ შეიხედა მისი ასეთი მყუდროება, ეს მაშინ, როდესაც გეგეს წერილი მიიღო. ეს იყო დადასტურება მერის გადმონაცემი ამბებისა, რომ მართლა დისერტაციის დასაცველად ეზადებოდა. მეცხრეთელნ საყვედურსაც არ იშურებდა, თუმცა წერილის ბოლოში იმას ატყობინებდა, რომ მეგობრებს უკვე გადაეცათ ლეონი და მერის სადაბადაზო ბარათი. დიდად სწუხდა, რომ ვერ მოუსწრო. „ხელა ან ნეაპოლში იქნებიან, ან რომში“...

— ბედნიერნი! — წაიჩურჩულა მალიმ: „ან ნეაპოლში იქნებიან, ან რომში“...

სრულიად არ იცოდა, ბედნიერი იყო ამ ამბით, თუ არა. ეს კი იყო, რომ მასში არავითარი გარდატეხა, არავითარი საგრძნობელი ცვლილება არ მოეხდენია. ეცრემლებოდი და ვერ სტიროდა, ეცინებოდა და სიცილიც ნამ არსად იყო. როგორ უნდოდა, რომ ხმის გამცემი ვინმე ჰყოლოდა. რატომ ღაც სულ იგივე მოლოდინში იყო, რომ უთუოდ ვინმე უნდა მოსულიყო, რა არის ტანჯვა შეემსუბუქებინათ მისთვის. მეორე თუ მესამე დღეს პატარა ძ ღლი იყიდა და ახლა ამასთან თამაშში ერთობოდა, მაგრამ მალე ესეც მოიწყინა. ისევ ნაცად გზას მიჰმართა ბოლოს, გადასწყვიტა, თეატრში წასულიყო. გადაჰშალა გაზეთი, ჩამოთვალიერა და გაიხარა:

— კარმენი... დმერიო, ჩემო, კარმენი... ვანბრანდტის მონაწილეობით... აჰ, რა კარგია!

უზომოდ უხაროდა. ლელოსგან უკვე კარგად ჰქონდა შესწავლილი ამ ოპერის მნიშვნელობა.

— კარმენი?—უთხრა ერთხელ ლელომ: ეს თვითონ მუსიკაა, ამ ცნების განმარტებაა. არსებითად რა არის მუსიკა? ესაა მომხიბლველი, ცელქი, ნაზი, დაუდეგარი და იმავე დროს ცბიერი, გრაციოზული გოგონა. ცრემლი და მუსიკა ერთი და იგივეა. და მუსიკასთან შორის ვერც ერთი გენიოსი ვერ ალმოჩნდა ისეთი, რომ ბიზეს მუსიკის ველურ განმარტებამდე მიეღწიოს. ცრემლია კარმენი და მუსიკა ერთი და იგივე სინონიმებია.

და აი, მაინც ფაციფუცით შეუდგა ჩაცმას, თითქოს ეშინოდა, უბილეთოდ

*) იხ. „საქართველო“ № 58.

ლად ეზზადებოდა. მციმეოდენ საყვედურსაც არ იშურებდა, თუმცა წერილის ბოლოში იმას ატყობინებდა, რომ მეგობრებს უკვე გადაეცათ ლეონი და მერის სადაბადაზო ბარათი. დიდად სწუხდა, რომ ვერ მოუსწრო. „ხელა ან ნეაპოლში იქნებიან, ან რომში“...

— ბედნიერნი! — წაიჩურჩულა მალიმ: „ან ნეაპოლში იქნებიან, ან რომში“...

სრულიად არ იცოდა, ბედნიერი იყო ამ ამბით, თუ არა. ეს კი იყო, რომ მასში არავითარი გარდატეხა, არავითარი საგრძნობელი ცვლილება არ მოხდენია. ეცრემლებოდი და ვერ სტიროდა, ეცინებოდა და სიცილიც ნამ არსად იყო. როგორ უნდოდა, რომ ხმის გამცემი ვინმე ჰყოლოდა. რატომ ღაც სულ იგივე მოლოდინში იყო, რომ უთუოდ ვინმე უნდა მოსულიყო, რა არის ტანჯვა შეემსუბუქებინათ მისთვის. მეორე თუ მესამე დღეს პატარა ძ ღლი იყიდა და ახლა ამასთან თამაშში ერთობოდა, მაგრამ მალე ესეც მოიწყინა. ისევ ნაცად გზას მიჰმართა ბოლოს, გადასწყვიტა, თეატრში წასულიყო. გადაჰშალა გაზეთი, ჩამოთვალიერა და გაიხარა:

— კარმენი... დმერიო, ჩემო, კარმენი... ვანბრანდტის მონაწილეობით... აჰ, რა კარგია!

უზომოდ უხაროდა. ლელოსგან უკვე კარგად ჰქონდა შესწავლილი ამ ოპერის მნიშვნელობა.

— კარმენი?—უთხრა ერთხელ ლელომ: ეს თვითონ მუსიკაა, ამ ცნების განმარტებაა. არსებითად რა არის მუსიკა? ესაა მომხიბლველი, ცელქი, ნაზი, დაუდეგარი და იმავე დროს ცბიერი, გრაციოზული გოგონა. ცრემლი და მუსიკა ერთი და იგივეა. და მუსიკასთან შორის ვერც ერთი გენიოსი ვერ ალმოჩნდა ისეთი, რომ ბიზეს მუსიკის ველურ განმარტებამდე მიეღწიოს. ცრემლია კარმენი და მუსიკა ერთი და იგივე სინონიმებია.

და აი, მაინც ფაციფუცით შეუდგა ჩაცმას, თითქოს ეშინოდა, უბილეთოდ

თეთრი ზამბახი

(შემდეგი *)

XXIII

თბილისში ჩამოსვლისას მოუსვენარი წყვეტება დაიწყო: ალარ იცოდა, რადა ექნა, რად ჩამოვიდა? მეგობრებში გასვლა ეზარებოდა. ქილის ყვავილებს მტვერი ჩამოჰყარა, გაყვითლებული შტოები შეაპრა, გამზიერა, მაგრამ ამათაც თავი მოწყინეს. სხვა? სხვა რადა უნდოდა? მაინც რად გამოაშურა? ახლა რომანებს მიჰყო ხელი. ხელახლად გადაიკითხა მთელი ყაზბეგი. ესეც მაინც ის არ იყო, რასაც უჩინრად მოითხოვდა დაჭრილი სული. მუსიკა? მაგრამ მუსიკის გრძნობაც დაუქვრეოდა. ხეტიალი? მაგრამ სად? ვისთან? ლელოსთან დამეგობრების შემდეგ იგი ისეთი მიუკარებელი გახდა, რომ ყველას უკვირდათ, ეკრძალებოდნენ კიდეც, არც თვითონ დაიარებოდნენ.

ამ ტანჯვაში გაატარა დღე, ორი, სამი, კვირა, თითქმის თვე. სოფლიდან მოწვდენილმა წერილებმა ერთხელ კიდევ გაახალისეს. დედა საყვედურს უთვლიდა, მაგრამ მის წერილის გარდა მერის მოწერილიც ალმოჩნდა. ეს უკანასკნელი ისითი იყო საინტერესო, რომ გეგეს აუბაეს ატყობინებდნენ.

„მთელი ჰარიზი გადავქოთეთ, დაო, ბოლოს მივაგენით, მაგრამ გვიან იყო. წინა დღეებში მონპელიეში გაჰყოლოდა ჩვენს ორს თანამემამულეს, რომ იქ სამეურნეო ინსტიტუტში მოეთავსებინა, სოლო როცა ჩვენ მივაგნეთ, სწორედ იმ დღეს თულუზაში წასულა ისევ ჩვენს თანამემამულე სტუდენტობასთან. რომ იცოდე, როგორ ჰყვარებიათ აქაურებს! მთელი ქართული კოლონია ეთაყვანება. მისი საყვარელი გასართობი ადგილი კაფე ჰასკალი ყოფილა, მაგრამ მის შესახებ ცუდს ვერას გაიგონებ. ხშირად კითხულობს რეფერატებს. ერთი სიტყვით,

*) იხ. „საქართველო“ № 58.

ბიზეს ამ ქალის ბედი ეტანჯა. ეს ამ ოთხი ხუთის წლის წინად სამმა პატივცემულმა პირმა თავი გამოიღო და სოფ. საგარეჯოში დაარსა კოოპერატიული მაღაზია. ვაჭრობა დაიწყეს სულ რაღაც 400 მანეთით. თანდათანობით ვაჭრობა ისე გაიზარდა, გართულდა, განვითარდა, რომ 1917 წ. ფულის ბრუნვა 200,000 მანეთამდის ავიდა. წმინდა შემოსავალი წარსულს წელში შეადგენდა 10,432 მ. 98 კ. საზოგადო ყრილობამ ეს მოგება ესე გაანაწილა:

ქართულ ეროვნულ საბჭოსთვის გადასდვა 5000 მ., ქართულ უნივერსიტეტისათვის 300 მ., ბიბლიოთეკისათვის 300 მ., დრამატიულ საზოგადოებისათვის 300 მ., ადგილობრივ საფეიქრო სკოლისათვის 300 მ., სათადარიგო თანხას და დივიდენდები პაიებს მიემატა 2086 მ. 40 კ., საკუთარ შენობის ასაშენებელ თანხას 4,600 მ. მიეცა ჯილდოთ გამგეობის წევრებს, ნოქრებს და მოსამსახურეებს 2140 მ., საკათალიკოსო საბჭოს 126 მ. 58 კ.

„საკათალიკოსო საბჭოს“ საკითხმა გამოიწვია საზოგადოებაში დიდი ღელვარება. საქმე ესე გახლდათ. ერთმა საზოგადოების წევრთაგანმა ღ. ს. მ. მოითხოვა საკათალიკოსო საბჭოსათვის. როგორც ქართულ ეროვნულ საქრისტიანო დაწესებულებისადვის ხივთიერად შეწეობა ალმოეჩინათ 300 მანეთით. ამაზე სოციალ დემოკრატიის წარმომადგენელმა ბატ. წიბრაქვაძემ განაცხადა, რომ ეს კეთილი საქმეა, აქ კულტურულ დაწესებულებაში ადგილი არა აქვს ამისთანა კითხვებსაო და სხვა... საქმე გამოაკეთა ცნობილმა მოდავეშემ ვ. ე. მუკელიშვილმა. შეწყნარებულ იქმნა მისი სიტყვა და საკათალიკოსო საბჭოს შემწეობა მისცეს. სოც. დემოკრატებმა ახლა სხვა საშუალებას მიმართეს. დაიწყეს ყვირილი, კრება კანონიერი არ არის, აქ ისეთი პირები ესწრებიან, რომელთაც ხმა არა აქვთ და სხ. ამაზე საამართლიანად შენიშნეს, თუ კი სხვა კითხვების გადაწყვეტაში ხმა ჰქონდათ, არა სთქვით რა, ალა ამ კითხვის გადაწყვეტაზე გძინთ რაღაც მიზეზებს. ბოლოს საზოგადოებამ დიდის უმრავლესობით გადაწყვიტა რომ საკათალიკოსო საბჭოს მიეცეს 126 მ. 58 კ.

ჯერი მიდგა გამგეობის წევრების არჩევაზე. გამგეობის წევრებად ისევ ძველები ამოირჩიეს: ნ. ი. ბაზიერაშვილი, მდ. დ. ბურთიკაშვილი და ა. ლეონიძე. ძველი გამგეობის წევრები ენერგიულად, გულის წმინდით თხოულობდენ, რომ გამგეობის წევრებად სხვა პირნი ამოერჩიათ, რათა იგინიც გასცნობოდენ საზოგადო საქმეს, მაგრამ საზოგადოებამ დიკტატორობა გასწია... ჩვენ გვინდა რომ ისევ თქვენ იყვნეთ; როდესაც არარაობისაგან ისეთი დიდი საქმე შეჰქმენით, გაძლოლითაც ისევ თქვენ უნდა გაუძღვეთ, ამ საბოიკოთო დროს სხვას ვერავის ვენდობითო.

სოფ. საგარეჯოში შემაძრწუნებელი მკვლელობ მოხდა. რ. ჯაბადარმა (ს. დ.) მოკლა სრულიად უდანაშაულო მშრომელი ახალგაზდა გლეხი ხ. მთელი საგარეჯოს საზოგადოება აღელვებულია ამ მკვლელობით. აქურმა ს. დ. წარმომადგენლებმა, რომ დეეშოშმინებიათ ხალხის აღელვებული გრძნობა, აღუთქვეს გამოვიძიებთ ამ მკვლელობას და დაგნაშავეს ლირსეულად დავ ჯითო. ვნახოთ როგორ შეასრულებენ თავიანთ პირობას.

ა. გ.

კორესპონდენცია

ს. საგარეჯო

11 მარტს სოფ. საგარეჯოში იყო წლიური კრება საგარეჯოს კოოპერატივისა. ამ ოთხი ხუთის წლის წინად სამმა პატივცემულმა პირმა თავი გამოიღო და სოფ. საგარეჯოში დაარსა კოოპერატიული მაღაზია. ვაჭრობა დაიწყეს სულ რაღაც 400 მანეთით. თანდათანობით ვაჭრობა ისე გაიზარდა, გართულდა, განვითარდა, რომ 1917 წ. ფულის ბრუნვა 200,000 მანეთამდის ავიდა. წმინდა შემოსავალი წარსულს წელში შეადგენდა 10,432 მ. 98 კ. საზოგადო ყრილობამ ეს მოგება ესე გაანაწილა:

ქართულ ეროვნულ საბჭოსთვის გადასდვა 5000 მ., ქართულ უნივერსიტეტისათვის 300 მ., ბიბლიოთეკისათვის 300 მ., დრამატიულ საზოგადოებისათვის 300 მ., ადგილობრივ საფეიქრო სკოლისათვის 300 მ., სათადარიგო თანხას და დივიდენდები პაიებს მიემატა 2086 მ. 40 კ., საკუთარ შენობის ასაშენებელ თანხას 4,600 მ. მიეცა ჯილდოთ გამგეობის წევრებს, ნოქრებს და მოსამსახურეებს 2140 მ., საკათალიკოსო საბჭოს 126 მ. 58 კ.

„საკათალიკოსო საბჭოს“ საკითხმა გამოიწვია საზოგადოებაში დიდი ღელვარება. საქმე ესე გახლდათ. ერთმა საზოგადოების წევრთაგანმა ღ. ს. მ. მოითხოვა საკათალიკოსო საბჭოსათვის. როგორც ქართულ ეროვნულ საქრისტიანო დაწესებულებისადვის ხივთიერად შეწეობა ალმოეჩინათ 300 მანეთით. ამაზე სოციალ დემოკრატიის წარმომადგენელმა ბატ. წიბრაქვაძემ განაცხადა, რომ ეს კეთილი საქმეა, აქ კულტურულ დაწესებულებაში ადგილი არა აქვს ამისთანა კითხვებსაო და სხვა... საქმე გამოაკეთა ცნობილმა მოდავეშემ ვ. ე. მუკელიშვილმა. შეწყნარებულ იქმნა მისი სიტყვა და საკათალიკოსო საბჭოს შემწეობა მისცეს. სოც. დემოკრატებმა ახლა სხვა საშუალებას მიმართეს. დაიწყეს ყვირილი, კრება კანონიერი არ არის, აქ ისეთი პირები ესწრებიან, რომელთაც ხმა არა აქვთ და სხ. ამაზე საამართლიანად შენიშნეს, თუ კი სხვა კითხვების გადაწყვეტაში ხმა ჰქონდათ, არა სთქვით რა, ალა ამ კითხვის გადაწყვეტაზე გძინთ რაღაც მიზეზებს. ბოლოს საზოგადოებამ დიდის უმრავლესობით გადაწყვიტა რომ საკათალიკოსო საბჭოს მიეცეს 126 მ. 58 კ.

ჯერი მიდგა გამგეობის წევრების არჩევაზე. გამგეობის წევრებად ისევ ძველები ამოირჩიეს: ნ. ი. ბაზიერაშვილი, მდ. დ. ბურთიკაშვილი და ა. ლეონიძე. ძველი გამგეობის წევრები ენერგიულად, გულის წმინდით თხოულობდენ, რომ გამგეობის წევრებად სხვა პირნი ამოერჩიათ, რათა იგინიც გასცნობოდენ საზოგადო საქმეს, მაგრამ საზოგადოებამ დიკტატორობა გასწია... ჩვენ გვინდა რომ ისევ თქვენ იყვნეთ; როდესაც არარაობისაგან ისეთი დიდი საქმე შეჰქმენით, გაძლოლითაც ისევ თქვენ უნდა გაუძღვეთ, ამ საბოიკოთო დროს სხვას ვერავის ვენდობითო.

სოფ. საგარეჯოში შემაძრწუნებელი მკვლელობ მოხდა. რ. ჯაბადარმა (ს. დ.) მოკლა სრულიად უდანაშაულო მშრომელი ახალგაზდა გლეხი ხ. მთელი საგარეჯოს საზოგადოება აღელვებულია ამ მკვლელობით. აქურმა ს. დ. წარმომადგენლებმა, რომ დეეშოშმინებიათ ხალხის აღელვებული გრძნობა, აღუთქვეს გამოვიძიებთ ამ მკვლელობას და დაგნაშავეს ლირსეულად დავ ჯითო. ვნახოთ როგორ შეასრულებენ თავიანთ პირობას.

ა. გ.

კალენდარი

შაბათი, მარტის

17

მე-13 დდე დიდ მარხვისა.

ქართვ. ლრ. მამ. ჩვ. ალექსი დვთის კაცისა; ღ. მაკარისა, წმ. დარიასი (დარეჯანისა).

კათოლ. წმ. პატრიკი, იულიანა და გერტრუდასი.

ხომეხ. კირილე იერუსალიმის პატრიარქისა.

მაჰმად. შაბბე 16 რ. ჯემანდულახირ 1336 წ. ჰიჯრისა.

ებრაელ. შაბათ 16 რ. ნისანი 5678 წ. ქვეყნ. შექმნ.

თეთრი ზამბახი

(შემდეგი *)

XXIII

თბილისში ჩამოსვლისას მოუსვენარი წყვეტება დაიწყო: ალარ იცოდა, რადა ექნა, რად ჩამოვიდა? მეგობრებში გასვლა ეზარებოდა. ქილის ყვავილებს მტვერი ჩამოჰყარა, გაყვითლებული შტოები შეაპრა, გამზიერა, მაგრამ ამათაც თავი მოწყინეს. სხვა? სხვა რადა უნდოდა? მაინც რად გამოაშურა? ახლა რომანებს მიჰყო ხელი. ხელახლად გადაიკითხა მთელი ყაზბეგი. ესეც მაინც ის არ იყო, რასაც უჩინრად მოითხოვდა დაჭრილი სული. მუსიკა? მაგრამ მუსიკის გრძნობაც დაუქვრეოდა. ხეტიალი? მაგრამ სად? ვისთან? ლელოსთან დამეგობრების შემდეგ იგი ისეთი მიუკარებელი გახდა, რომ ყველას უკვირდათ, ეკრძალებოდნენ კიდეც, არც თვითონ დაიარებოდნენ.

ამ ტანჯვაში გაატარა დღე, ორი, სამი, კვირა, თითქმის თვე. სოფლიდან მოწვდენილმა წერილებმა ერთხელ კიდევ გაახალისეს. დედა საყვედურს უთვლიდა, მაგრამ მის წერილის გარდა მერის მოწერილიც ალმოჩნდა. ეს უკანასკნელი ისითი იყო საინტერესო, რომ გეგეს აუბაეს ატყობინებდნენ.

„მთელი ჰარიზი გადავქოთეთ, დაო, ბოლოს მივაგენით, მაგრამ გვიან იყო. წინა დღეებში მონპელიეში გაჰყოლოდა ჩვენს ორს თანამემამულეს, რომ იქ სამეურნეო ინსტიტუტში მოეთავსებინა, სოლო როცა ჩვენ მივაგნეთ, სწორედ იმ დღეს თულუზაში წასულა ისევ ჩვენს თანამემამულე სტუდენტობასთან. რომ იცოდე, როგორ ჰყვარებიათ აქაურებს! მთელი ქართული კოლონია ეთაყვანება. მისი საყვარელი გასართობი ადგილი კაფე ჰასკალი ყოფილა, მაგრამ მის შესახებ ცუდს ვერას გაიგონებ. ხშირად კითხულობს რეფერატებს. ერთი სიტყვით,

*) იხ. „საქართველო“ № 58.

ბიზეს ამ ქალის ბედი ეტანჯა. ეს ამ ოთხი ხუთის წლის წინად სამმა პატივცემულმა პირმა თავი გამოიღო და სოფ. საგარეჯოში დაარსა კოოპერატიული მაღაზია. ვაჭრობა დაიწყეს სულ რაღაც 400 მანეთით. თანდათანობით ვაჭრობა ისე გაიზარდა, გართულდა, განვითარდა, რომ 1917 წ. ფულის ბრუნვა 200,000 მანეთამდის ავიდა. წმინდა შემოსავალი წარსულს წელში შეადგენდა 10,432 მ. 98 კ. საზოგადო ყრილობამ ეს მოგება ესე გაანაწილა:

ქართულ ეროვნულ საბჭოსთვის გადასდვა 5000 მ., ქართულ უნივერსიტეტისათვის 300 მ., ბიბლიოთეკისათვის 300 მ., დრამატიულ საზოგადოებისათვის 300 მ., ადგილობრივ საფეიქრო სკოლისათვის 300 მ., სათადარიგო თანხას და დივიდენდები პაიებს მიემატა 2086 მ. 40 კ., საკუთარ შენობის ასაშენებელ თანხას 4,600 მ. მიეცა ჯილდოთ გამგეობის წევრებს, ნოქრებს და მოსამსახურეებს 2140 მ., საკათალიკოსო საბჭოს 126 მ. 58 კ.

„საკათალიკოსო საბჭოს“ საკითხმა გამოიწვია საზოგადოებაში დიდი ღელვარება. საქმე ესე გახლდათ. ერთმა საზოგადოების წევრთაგანმა ღ. ს. მ. მოითხოვა საკათალიკოსო საბჭოსათვის. როგორც ქართულ ეროვნულ საქრისტიანო დაწესებულებისადვის ხივთიერად შეწეობა ალმოეჩინათ 300 მანეთით. ამაზე სოციალ დემოკრატიის წარმომადგენელმა ბატ. წიბრაქვაძემ განაცხადა, რომ ეს კეთილი საქმეა, აქ კულტურულ დაწესებულებაში ადგილი არა აქვს ამისთანა კითხვებსაო და სხვა... საქმე გამოაკეთა ცნობილმა მოდავეშემ ვ. ე. მუკელიშვილმა. შეწყნარებულ იქმნა მისი სიტყვა და საკათალიკოსო საბჭოს შემწეობა მისცეს. სოც. დემოკრატებმა ახლა სხვა საშუალებას მიმართეს. დაიწყეს ყვირილი, კრება კანონიერი არ არის, აქ ისეთი პირები ესწრებიან, რომელთაც ხმა არა აქვთ და სხ. ამაზე საამართლიანად შენიშნეს, თუ კი სხვა კითხვების გადაწყვეტაში ხმა ჰქონდათ, არა სთქვით რა, ალა ამ კითხვის გადაწყვეტაზე გძინთ რაღაც მიზეზებს. ბოლოს საზოგადოებამ დიდის უმრავლესობით გადაწყვიტა რომ საკათალიკოსო საბჭოს მიეცეს 126 მ. 58 კ.

ჯერი მიდგა გამგეობის წევრების არჩევაზე. გამგეობის წევრებად ისევ ძველები ამოირჩიეს: ნ. ი. ბაზიერაშვილი, მდ. დ. ბურთიკაშვილი და ა. ლეონიძე. ძველი გამგეობის წევრები ენერგიულად, გულის წმინდით თხოულობდენ, რომ გამგეობის წევრებად სხვა პირნი ამოერჩიათ, რათა იგინიც გასცნობოდენ საზოგადო საქმეს, მაგრამ საზოგადოებამ დიკტატორობა გასწია... ჩვენ გვინდა რომ ისევ თქვენ იყვნეთ; როდესაც არარაობისაგან ისეთი დიდი საქმე შეჰქმენით, გაძლოლითაც ისევ თქვენ უნდა გაუძღვეთ, ამ საბოიკოთო დროს სხვას ვერავის ვენდობითო.

სოფ. საგარეჯოში შემაძრწუნებელი მკვლელობ მოხდა. რ. ჯაბადარმა (ს. დ.) მოკლა სრულიად უდანაშაულო მშრომელი ახალგაზდა გლეხი ხ. მთელი საგარეჯოს საზოგადოება აღელვებულია ამ მკვლელობით. აქურმა ს. დ. წარმომადგენლებმა, რომ დეეშოშმინებიათ ხალხის აღელვებული გრძნობა, აღუთქვეს გამოვიძიებთ ამ მკვლელობას და დაგნაშავეს ლირსეულად დავ ჯითო. ვნახოთ როგორ შეასრულებენ თავიანთ პირობას.

ა. გ.

...

— თქვენ... ღმერთო ჩემო... როდის... საიდან... ან და მერი?

— ლოჟაში გახლავთ.

ბენუარისკენ იბრუნა პირი. მალიმაც მიიხედა. მართლაც, მერი თეთრი მაროოს ქნეგვით ეამტ ეებოდა. წამოდგა. უსაზღვრო თრთოლვით გაჰყვა. მდელვარე ნაწყვეტებით და ეკითხებოდა ჯერ ჯერობით ის გიგო, რომ სანი დდეცაა, ოაც დაბრუნდნენ და თბილისში დაბინავდნენ კიდეც, სოლოლაკში. ამასობაში მერისაც შეეყარნენ, რომელსაც ლოჟა მიეტოვებინა და მათ შესახვედრად გამოსულიყო. ერთმანეთს გადეხვიეენ. აქაც ღელვარე ნაწყვეტები, აჩქარებული შეკითხვები. სამაოვანი ფოიეში შეგიდნენ. მალიმ მოკლედ, სხარტად უამბო თავის მოგზაურობა. შემდეგ ლოჟის მიაშურეს, ოადგან უკვე მესამე ზარი დაჰკრეს და მაოლოდ ესენი დარჩნენ გარედ. მალიმ შეიწყნარა ღელოს თავაზა და მერის გვერდით დაიჭირა ადგილი. ყველა ცოქმედებამ ისე ჩაიარა, რომ მალის შეგობრებს არც-კი შეუნიშნიათ, ჯარისკაცთა ფუსფუსი, პატარა ბიჭების სირბილი, „ჰაბანერისა“ და „სეგედილის“ თავშეუკავებელი ხმაურობა, შემდეგ სცენა მთებში, უკანასკნელი მოქმედების ანტრაქტი და ბოლოს ჰაზეს საუცხოო არია ყვავილზე და მის ტანჯვაა უკანასკნელი ტრაგიული ამოკვნესა და სევდით ჩაწყვეტილი კვილი კარმენის გაგმირულ გვამის წინ, მათთვის სინემოტოგრაფიული სახით მიჰქროდა. სულ მოგონებაში იყვნენ. ოპერის დასასრულს სამთავენი ერთად ჩამოეშვნენ, ერთს ეტლში ჩასხდნენ, ჯერ მალისას გასწიეს, ხოლო რა გამოეთხოვნენ პირზე კოცნით, მალის დაბეჯითებით მოსთხოვეს:

— კარგი, კარგი, აბა ხვეწნა რადათ მინდა, უნდა ახალი კერა დაგილოცოთ.

გადიხარხარეს. მეეტლემ შემოჰკრა ცხენებს და მიდუმებულ ქუჩებში ჩაიმალა კიდეც.

დ. კახაძე.

(შემდეგი იქნება)